
ARMATA ROMÂNĂ ÎN CAMPANIA MILITARĂ DIN ANUL 1917. CONTRIBUȚIA ARMATEI ROMÂNE LA ÎNFĂPTUIREA ȘI APĂRAREA MARII UNIRI

Constantin CHIPER*

Cuvinte cheie: *Armata română, campanii militare, Marea Unire.*

Keywords: *Romanian Army, military campaigns, Great Union.*

Abstract

This work is devoted to the Romanian Army heroism in the military campaigns of the summer of 1917 and to the military campaign of 1919 in Hungary and to the contribution of the Romanian Army to the establishment and defence of the Great Union in 1918.

I. MĂSURILE ADOPTATE DE MARELE CARTIER GENERAL AL ARMATEI ROMÂNE PENTRU REORGANIZAREA ARMATEI ÎN ANUL 1917

La începutul anului 1917, efectivele armatei române, care au scăpat din dezastrul Campaniei Militare a anului 1916, se aflau în Moldova. Puterea ei de luptă era aproape anihilată. Trei luni de lupte necontenite, o lună și jumătate de neîntrerupte retrageri, în contact de luptă permanent cu puternicul inamic, reduseseră falnica armată cu care România intrase, la 15/28 august 1916, în vâltoarea războiului, la niște rămășițe care se târau irosite pe drumurile Moldovei, în zilele triste și friguroase ale tragicului sfârșit de an¹.

Dar partida nu era pierdută. Încrezător în dreptatea sfintei cauze pentru care intrase în lupta cea mare, încrezător în sprijinul marilor aliați alături de care lupta și pentru care se sacrificase într-un ceas greu, poporul român trebuia să ducă lupta mai departe, până la îndeplinirea țelurilor pentru care sângera. Brațul care ținuse sabia slăbise și arma scăpase la pământ, știrbită. Era necesară o încordare voinicească pentru ca sabia să se ridice din nou, fulgerând deasupra capului încrezutului dușman².

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv era nevoie de o lungă perioadă de muncă. Casa Regală, parlamentul și guvernul și-au dat seama că poporul român merită să renască, să elimine slăbiciunile și să iasă la liman, reînviind o armată mai puternică, capabilă să asigure doleanțele sale pentru întregire statală și eliberare națională.

La data de 1 ianuarie 1917, frontul ruso - român, încheat într-o linie unică, încingea pe la apus și pe la miază-zi petecul de pământ care mai constituia Țara Românească Independentă. În Moldova, știrbită și ea în partea de sud-vest, își

---

* Vicepreședinte, Asociația Cultul Eroilor „Regina Maria”.

¹ Constantin Kirițescu, *Istoria Războiului pentru întregirea României*, vol. II., Ploiești, 2014, Editura Karta - Graphic, Ploiești, p. 361.

² *Ibidem*.

concentrase puterea statului român. Iașul, vechea capitală a Moldovei, sacrificată prin unirea de la 1859, devenise inima rezistenței române. Toate preocupările guvernului și ale națiunii române erau îndreptate spre reorganizarea armatei, pentru apărare și, în final, pentru biruință³.

Statul român era redus, la data de 1 ianuarie 1917, la o treime din teritoriul național. Un milion și jumătate de suflete, militari și civili refugiați, se așezau alături de populația normală în cele șase județe ale Moldovei de Nord, dimprejurul Iașului. Tinerii recruți din contingentul 1917 au sosit în acest teritoriu redus⁴.

În lunile noiembrie și decembrie 1916, peste această populație s-au adăugat aproape un milion de ostași ruși, care trebuiau bine hrăniți. Între guvernele Rusiei și României s-a realizat o înțelegere pentru a asigura Armatei Ruse produsele alimentare necesare, plata urmând a se face ulterior. Aceasta însă nu s-a mai efectuat niciodată⁵.

Ca și cum iarna grozavă, foametea și lipsa de combustibil, de îmbrăcăminte și de mijloace de transport n-ar fi fost suficiente pentru țara nenorocită și pentru armata prăpădită, un nou flagel, mai teribil și distrugător ca toate celelalte, s-a abătut asupra populației Moldovei, epidemia tifosului exantematic. Celelalte lipsuri de tot soiul i-au înlesnit terenul pentru răspândire. Împreună cu tifosul exantematic, transmis de păduchi, s-a răspândit și febra recurentă care, chiar dacă nu ucidea ca tifosul exantematic, slăbea și distrugea tot ce dădea putere corpului omenesc⁶.

În luna februarie 1917, pentru cele 5.000 de paturi ale spitalelor din Iași erau 11.000 de bolnavi. Mulți bolnavi mureau pe străzi și pe drumuri, în ciuda faptului că tot personalul medical fusese mobilizat. Au sărit în ajutor și misiunile militare franceze și engleze. Epidemia a costat atâtea vieți câte s-ar fi pierdut în zece mari bătălii. Mulți medici de mare valoare profesională au decedat în lupta cu aceste boli. Alături de ei au pierit peste 1.000 de sanitari, umili și necunoscuți eroi ai datoriei⁷.

Resturile armatei române din Muntenia, Oltenia și Dobrogea, retrase în Moldova, au fost împărțite în două. O parte, formată din aproximativ șase divizii, constituia Armata a 2-a Română, care a rămas pe frontul de luptă, în regiunea Vrancei, intercalată între unitățile rusești, ce ocupau restul frontului român. Cealaltă parte, formată din restul diviziilor cele mai dezorganizate, a fost scoasă din luptă și transportată în nordul Moldovei, în zonele de refacere, constituind Armata 1-a Română.

Principiile după care s-a condus Marele Cartier General au fost următoarele:

- micșorarea efectivelor armatei române la numericul pe care îl îngăduiau resursele țării, pentru o campanie de lungă durată; numărul diviziilor de infanterie s-a redus la 15 și al cavaleriei la două, adică la atâtea câte existau înainte de război, desființându-se unitățile care se constituiseră în pripă la mobilizare, cu încadrare luată de la alte divizii, cu servicii și armament redus;
- diviziile au fost grupate în Corpuri de Armată, care erau considerate ca unități de comandament, putând fi formate dintr-un număr mai mare sau mai

³ *Ibidem*, p. 362.

⁴ *Ibidem*, p. 363.

⁵ *Ibidem*, p. 365.

⁶ *Ibidem*, pp. 370 - 371.

⁷ *Ibidem*, pp. 373 - 374.

mic de divizii, după necesitățile operative; pentru durata refacerii s-au constituit 5 Corpuri de Armată;

- Corpurile de Armată au fost grupate în Armate: în Armata I-a au fost grupate Corpurile III și V, iar în Armata a II-a, Corpurile I, II și IV.

Numărul regimentelor de infanterie s-a fixat la 80, a câte 3 batalioane. Diviziile erau alcătuite din 4 regimente de infanterie, grupate în două brigăzi de infanterie. Pe lângă fiecare divizie s-a mai atașat și câte un batalion de pionieri.

Artileria de câmp a fost constituită din 15 regimente a câte 9 baterii fiecare (câte unul la fiecare divizie), precum și 15 regimente de obuziere a două baterii, de 105 mm și 120 mm (câte un regiment la fiecare divizie). Artileria a fost atașată armatelor. Artileria antiaeriană și două divizioane de munte au completat artileria. Franța a furnizat României un număr de 297 de guri de foc, 292 de tunuri lungi și scurte de 120 mm, 20 de obuziere grele și 130 de mortiere de tranșee, de 58 mm.

Cavaleria a format două divizii a câte 6 regimente fiecare. Un regiment era format din 6 escadroane. Fiecare armată avea câte o brigadă de călărași, din care un divizion pe jos, iar fiecare divizie avea câte un divizion de cavalerie, din care un pluton pe jos. La trupele de cavalerie erau alipite câte un divizion de artilerie călăreață, detașamente de cicliști și motocicliști. Un regiment de escortă regală completa cavaleria.

Aeronautica, aproape inexistentă în anul 1916, a căpătat o dezvoltare potrivită cu marea ei importanță. S-au organizat 12 escadrile de avioane, din care 6 escadrile de tip Farman, cu 6 - 8 avioane de escadrilă, 3 escadrile Nieuport, a 7 avioane fiecare, o escadrilă Caudron a 4 avioane și o escadrilă Breguet - Morange, de bombardament. Piloții și observatorii erau francezi și români, pregătiți în școlile de piloți și comandament, sub conducerea misiunii militare franceze. Totalul forțelor combatante ale armatei Române se ridica la un număr de aproape 400.000 de oameni⁸.

În urma reorganizării armatei, România avea: - Armata I-a și Armata a II-a - organizate pe corpuri de armată și divizii.

Armata I-a era organizată în felul următor:

- Corpul al III-lea de Armată, care și-a terminat cel mai repede reorganizarea și a fost gata de luptă la începutul lunii iunie 1917, compus din Diviziile a 5-a Infanterie Buzău, a 13-a Infanterie Ploiești și a 14-a Infanterie Iași, era dispus în orașul Botoșani și în împrejurimile lui;

- Corpul al V-lea de Armată, compus din Diviziile a 9-a Infanterie Constantă, a 10-a Infanterie Tulcea și a 15-a Infanterie (fostă Constantă), și-a terminat reorganizarea la sfârșitul lunii iunie în județul Vaslui;

Armata a II-a s-a reorganizat pe front și era compusă din:

- Corpul al II-lea Armată, cu cartierul la Coțofănești, Județul Vrancea format din Divizia a 3-a Infanterie Târgoviște, Divizia a 4-a Infanterie București și Divizia a 12-a Infanterie București;

- Corpul al IV-lea, cu cartierul la Onești, județul Bacău, format din Divizia a 6-a Infanterie Focșani, Divizia a 7-a Infanterie Roman și Divizia a 8-a Infanterie Botoșani.

⁸ *Ibidem*, pp. 379 - 381.

Împrejurările speciale în care Armata a II-a și-a făcut reorganizarea impuneau retragerea periodică a unităților pentru refacere, instruire și odihnă, timp de 15 sau 30 de zile.

La sfârșitul lunii iunie 1917, la Armata a II-a Română s-a atașat Corpul 1 Armată, cu diviziile 1-a Infanterie Mehedinți, a 2-a Infanterie Craiova și a 11-a Infanterie Slatina care, s-au refăcut în jud. Iași.

Regimentul de Infanterie dispunea, în anul 1917, de 24 mitraliere (fată de 6 în 1916) și 96 de puști mitraliere. Aproape toți soldații erau și grenadieri, aruncând grenada la cel puțin 25 de metri. Ofițerii și soldații aveau căști din metal, model francez, apărătoare împotriva gloanțelor, precum și măști de apărare împotriva gazelor asfixiante.

Reorganizarea armatei române a fost însoțită și de o schimbare importantă în compunerea comandamentului de conducere. Regele Ferdinand I al României era conducătorul de căpetenie al frontului român al armatelor aliate, cuprinzând sub această titulatură totalitatea forțelor luptătoare ruse și române, din Bucovina până la Marea Neagră. Comandantul de căpetenie avea două ajutoare: un general rus și un general român. Până în luna aprilie 1917 în acest comandament a lucrat din partea Armatei Ruse, generalul rus Zaharov, înlocuit apoi de loialul general Dimitri Șcerbacev. Ajutorul român de căpetenie a fost generalul Constantin Prezan, șeful Marelui Cartier General al armatei române⁹.

În procesul de reorganizare și instruire a armatei României un rol deosebit de important l-au avut Regele Ferdinand I, Regina Maria și Ion I. C. Brătianu, președintele guvernului Național al României (constituit la 24 decembrie 1916, alături de liberali venind și Take Ionescu împreună cu trei prieteni conservatori). Aceștia au efectuat vizite în unitățile militare, îmbărbătându-i și însuflându-i pe ostași.

Foarte importantă pentru creșterea moralului Casei Regale, membrilor guvernului și parlamentului României din Iași a fost cuvântarea marelui istoric și patriot Nicolae Iorga, ținută în ziua de 15 decembrie 1916, în localul Teatrului Național „Vasile Alecsandri” din Iași.

De o mare importanță au fost măsurile adoptate de Regele Ferdinand I, de parlament și de guvern, cu privire la adoptarea Legii împrumutării cu pământ a ostașilor participanți la război și a urmașilor lor, precum și a Legii pentru acordarea votului universal.

În luna ianuarie 1917, adresându-se armatei cu prilejul trecerii în revistă a trupelor, al decorării drapelului de luptă ale unităților militare participante la luptele din Campania Militară a anului 1916, al decorării unor ofițeri și ostași care s-au distins în lupte, Regele Ferdinand I, cu cuvântul său grav și cald, turna balsam în suflete și deschidea perspective mărețe: „... *Vouă, fiilor de țărani, care ați apărut cu brațul vostru pământul unde v-ați născut, unde ați crescut, vă spun eu, Regele vostru, că pe lângă răsplata cea mare a izbânzii, care vă asigură fiecăruia recunoștința neamului nostru întreg, ați câștigat totodată dreptul de a stăpâni într-o măsură mai largă pământul pe*

⁹ *Ibidem*, pp. 382 - 384.

care v-ați luptat. Vi se va da pământ. Eu, regele vostru, voi fi întâiul a da pildă. Vi se va da și o largă participare la trebile Statului..."¹⁰.

În susținerea eforturilor Marelui Stat Major pentru reorganizarea și instruirea Armatei Române, un aport deosebit l-a adus Misiunea Militară Franceză, condusă de generalul Mathias Henri Berthelot, care era formată din 277 ofițeri, 37 piloți și observatori, 88 medici și veterinari, 4 ofițeri de marină și 8 ofițeri de intendență, precum și un număr de 1150 de grade inferioare și soldați, printre care numeroși specialiști.

Ofițerii francezi, aleși dintre cei mai de seamă ai armatei franceze, au fost repartizați pe lângă Marele Cartier General, corpuri de armată, divizii, regimente de infanterie și de artilerie de câmp, ca sfetnici și instructori. „*Taica Bertălău*” a devenit personajul legendar al reînvierii armatei române. România l-a proclamat cetățean de onoare al ei și armata i-a dăruit o sabie de onoare. Parlamentul i-a votat un lot de împământare și o casă pe teritoriul român dezrobit (Zona Hațeg, județul Hunedoara). Prin membrii misiunii militare, Franța și-a adus o mare contribuție la renașterea armatei române și la creșterea încrederii românilor în victorie¹¹.

În iarna și vara anului 1917, reprezentanți ai Puterilor Centrale, fostul ambasador al Austro - Ungariei în România, contele Czernin, prințul francez Sixt de Bourbon (cumnatul împăratului Carol al Austro - Ungariei) făceau presiuni la Paris, pentru a determina guvernul Franței să încheie pacea între Puterile Centrale și Antantă, pe seama țărilor mici: România, Belgia, Polonia, Serbia și Cehia, urmărind salvarea imperiului bolnav al austro - ungareii.

Austriecii au făcut presiuni și asupra militarilor din armata rusă (Armata a 9-a Rusă a avut comandamentul la Roman și Armata a 4-a Rusă a avut comandamentul până la sfârșitul lunii iulie 1917 la Bârlad și apoi la Bacău). Generalii ruși n-au acceptat propunerile făcute de austrieci.

Intrigile nu au reușit datorită poziției loiale a guvernului Franței față de România. Franța a recunoscut importanța intrării României în război, ca aliat. Mai mult de atât, intrarea Statelor Unite în război de partea Antantei, în anul 1917, și vizita la Iași, în iunie 1917, a unei delegații americane, condusă de generalul Hugh Scott, au asigurat guvernul României de tot sprijinul guvernului american care, a furnizat muniții de război armatei române. Deosebit de încurajatoare au fost și vizitele ministrului munițiilor din guvernul Franței, Albert Thomas, și a solului Belgiei, Vandervelde, care au asigurat guvernul României de sprijinul guvernelor Franței și Belgiei, în lupta pentru libertate¹².

Cei trei milioane și jumătate de români aflați sub monarhia austro - ungară au dat pentru front peste 400.000 de soldați, din care au căzut în lupte peste 120.000, pentru a lupta sub steagul opresorului propriului lor neam. În Rusia erau prizonieri aproape 120.000 de ostași din Ardeal și Bucovina. La sfârșitul lunii decembrie 1916 la Dranița, lângă Kiev, exista un mare lagăr în care au fost încarcerați 250 de ofițeri și 1200 de gradați prizonieri români. Ei au constituit nucleul pentru organizarea corpului voluntarilor români din Rusia. Colonelul român Pietraru a fost numit comandantul

¹⁰ *Ibidem*, p. 388.

¹¹ *Ibidem*, pp. 389 - 391.

¹² *Ibidem*, pp. 405 - 408.

lagărului. Cu sprijinul său a fost editată Gazeta „România Mare”, pentru desfășurarea propagandei.

Guvernul rus a aprobat recrutarea a 30.000 de prizonieri români. Până la 14 noiembrie au fost recrutați și trimiși în Moldova 374 ofițeri și 8261 ostași, în afară de cei aproximativ 2000 de ofițerii și ostași rămași să păzească depozitele militare românești. Alți vreo 2000 au rămas în Rusia. Datorită evenimentelor din perioada respectivă, aceștia s-au strecurat cu mare greutate în România.

Voluntarii români din lagărele rusești de prizonieri au fost primiți în Piața Unirii din Iași, în ziua de 8 iunie 1917, și, în amintirea Unirii din 24 ianuarie 1859, s-a încins o mare horă, la care au participat miniștri, senatori, deputați, soldați și țărani. Au ținut alocuțiuni Ion I. C. Brătianu, Nicolae Iorga, Octavian Goga, și Ion Nistor. La sfârșitul lunii iunie 1917, refacerea militară și sufletească a României era încheiată¹³.

CAMPANIA MILITARĂ DIN ANUL 1917

Frontul Armatei a II-a

După sfârșitul primei bătălii de la Oituz (de la Cașin), în luna decembrie 1916, generalul Alexandru Averescu comandantul Armatei a II-a Române, a reușit să aducă trupele Armatei a II-a pe un front liniar, intercalându-le printre unitățile armatelor ruse a IX-a, a VI-a și a IV-a. Frontul începea de la Vatra Dornei și trecea pe teritoriul român cam la 15 km depărtare de frontieră, lăsând colțul de vest al județului Suceava în mâna inamicului. De aici înspre sud, frontul urma aproximativ linia frontierei, trecând în zona Bicazului, cu unul până la doi km, pe teritoriul Transilvaniei. La sud de Ghimeș trecea din nou pe teritoriul României, până la Sulta. Urmând mai departe în zona Oituzului, frontul lua direcția spre sud-est, străbătând Ținutul Vrancei, pe la nord, trecea din Valea Șușiței în Valea Putnei, iar de la Movileni urma când malul stâng, când malul drept al Siretului, până la vărsarea lui în Dunăre.

În munții Moldovei, până la Cașin, frontul era apărat de Armata a IX-a Rusă. De la Cașin până la Irești, în Valea Putnei, frontul era vegheat de Armata a II-a Română. De la Irești înainte, de-a lungul Putnei, Siretului și Dunării, se găseau Armatele a IV-a și a VI-a Ruse¹⁴.

Trădătorii

Înfrângerile din Campania Militară a anului 1916 și situația tragică în care se găseau poporul și armata română, i-au făcut pe cei cu convingeri slabe să-și piardă capul. Neîncrederea în reușită și credința că România se găsea pe un drum greșit și primejdios pentru viitorul țării și-a făcut loc în sufletul unuia dintre militarii reputați. Colonelul Alexandru Sturdza era fiul lui Dimitrie Sturdza, om politic, care fusese de mai multe ori prim-ministru al guvernului și unul dintre colaboratorii devotați ai Regelui Carol I. În același timp, Alexandru D. Sturdza era ginerele lui Petre P. Carp. Crescut într-un mediu familial cu adânci sentimente germanofile, educat în armata germană în care făcuse un lung stagiul militar, colonelul Alexandru D. Sturdza nu a agreat intrarea României în

¹³ *Ibidem*, pp. 409 - 413.

¹⁴ *Ibidem*, p. 425.

război cu Germania față de care avea afinități sufletești. Înainte de război, colonelul Alexandru D. Sturdza îndeplinise cu competență funcția de director de studii al Școlii Militare Ofițerii Activi Infanterie din București.

În timpul Campaniei Militare din 1916, colonelul Alexandru D. Sturdza a comandat Brigada a 7-a Mixtă, care a operat în munții Vrancei. Spre a-i deruta pe șefii săi, colonelul Alexandru D. Sturdza l-a acuzat pe locotenentul Ciulei că s-a retras de pe poziția de luptă cu plutonul său fără ordin, fapt pentru care acesta a fost condamnat la moarte și executat.

Colonelul Alexandru D. Sturdza a fost numit la comanda Diviziei a 8-a Infanterie Botoșani. În seara zilei de 6 februarie 1917, în sectorul diviziei pe care o comandase, sub pretextul că dorește să-și ia rămas bun de la foștii camarazi, la piciorul dealului Voloșcani colonelul Alexandru D. Sturdza, însoțit de locotenentul Wachman, fiul fostului director al Conservatorului de Muzică din București, a trecut la inamic, peste liniile tranșelor și rețelelor de sârmă ghimpată.

Colonelul trădător Alexandru D. Sturdza l-a atras în cursă și pe comandantul Regimentului al VII-lea „Racova” nr. 25 Infanterie Vaslui, locotenent - colonelul Constantin Creiniceanu. Acesta era fiul generalului Grigore Creiniceanu, fost ministru de război și comandant al Armatei a 2-a Române, om de mare probitate morală, un patriot în afară de orice îndoială, cumnatul generalului Constantin Prezan.

Judecați de către Curtea Marțială, cei trei trădători au fost condamnați la moarte. Locotenent - colonelul Constantin Creiniceanu a fost executat, prin împușcare, de către o grupă de ostași din regimentul pe care l-a comandat, în vinerea păștilor anului 1917.

Devenit funcționar la o bancă germană, Alexandru D. Sturdza a solicitat Consiliului Național Român Central din Transilvania să fie înscris în gărzile militare de luptă ardelenice, pentru a se reabilita. I s-a răspuns că pe pământul țării și sub steagul românesc nu este loc pentru trădători¹⁵.

Colonelul Alexandru D. Sturdza și locotenentul Wachman n-au putut fi executați, dar au fost înmormântați de vii sub disprețul poporului român.

Ofensiva zădărnicită de la Nămolosa

La sfârșitul lunii iunie 1917, frontul ruso - român, întins de la Dorna până la Marea Neagră, cuprindea trei armate ruse și două armate române, cu un total de 47 divizii de infanterie, 10 divizii de cavalerie și câteva divizii de artilerie. Din acest total, 15 divizii de infanterie, precum și două divizii de cavalerie erau române, fiind subordonate Armatei a I-a și Armatei a II-a Române.

Armata I-a, comandată de generalul de divizie Constantin Cristescu, ocupa pe malul stâng (de răsărit) al Siretului, frontul de la Movilenii de Jos până la Cota 20, un km sud-est de Crângeni, pe o lungime de circa 40 km.

Armata a II-a, comandată de generalul Alexandru Averescu, ocupa frontul în Ținutul Vrancei, de la Arșița Mocanului (cota 580), până la Răcoasa, pe o lungime de aproximativ 35 km.

Cele două armate românești erau intercalate între cele trei armate rusești: Armata a IX-a (care se întindea de la Vatra Dornei până la Cașin/Oituz), Armata

¹⁵ *Ibidem*, pp. 428 - 430.

a IV-a rusă (care era dispusă între cele două armate române) și Armata a VI-a (care era dispusă de-a lungul Siretului de Jos și al Dunării, de la Crângeni până la Marea Neagră).

Pe aceeași întindere, frontul inamic avea patru armate.

Armata comandată de gen. Rohr, formată în cea mai mare parte din trupe austro-ungare, se întindea de la Dorna până la Slănic Moldova, pe o lungime de 150 km.

Armata comandată de gen. Gerock, austro-germană, ocupa linia frontului de la Slănic la Irești, pe o lungime de 50 km.

Aceste două armate făceau parte din gruparea pe care o comanda arhiducele Iosif al Austriei.

La dreapta Armatei Gerock era grupul de armate aflat sub comanda feldmareșalului von Mackensen. Din vest spre est se afla Armata a IX-a (fostă Falkenhain), comandată acum de generalul von Eben: în sectorul Putnei, Grupul Râmnic comandat de generalul von Bahr, Armata de Dunăre comandată de generalul Kosch, în regiunea Siretului de Jos, până la vărsarea lui în Dunăre și Armata Nerezoff, bulgaro-turcă, dispusă în Dobrogea¹⁶.

De comun acord, Marele Cartier General Român și Comandamentul Rus au hotărât, la data de 30 mai 1917, să dea lovitura principală în sectorul Armatei 1-a Române, în ziua de 22 iulie 1917, în zona Fundeni - Nămolosa. Armata a 2-a Română, comandată de generalul Alexandru Averescu, a primit misiunea să atace viguros inamicul și să împingă frontul spre sud, până în Valea Putnei.

Începerea luptelor ofensive ale Armatei 1-a Române a fost precedată de o intensă pregătire de artilerie, în zona Fundeni-Nămolosa. Când toți ostașii așteptau ordinul de trecere la ofensivă, generalul rus Șcerbacev, comandantul Armatei Ruse în România, a adresat Ordinul guvernului provizoriu rus către Armatele a IV-a, a VI-a și a IX-a ruse să oprească ofensiva pe front, până la noi ordine.

Comandantul suprem român a fost nevoit să dea armatei române Ordinul nr. 34: „Cu tot succesul obținut de Armata a 2-a la Mărăști, continuarea operațiilor militare pe frontul nostru nu mai este posibilă din cauza situațiunii generale pe frontul oriental”. Ofensiva lui Kerenski în Galiția, după câteva succese, fusese oprită. Întregul front al armatei ruse din Galiția și Bucovina era amenințat cu prăbușirea¹⁷.

BĂTĂLIA DE LA MĂRĂȘTI

Străvechiul ținut al Vrancei, închis ca o cetate între munți și dealuri, loc și simbol al libertății și independenței românești, a fost sortit de nedeslușitele legi ale firii să fie locul unde românul, odihnit, să-și adune din nou puterile și să se arunce cu hotărâre și mânie în suflet asupra dușmanului care-i necinstise țara.

Linia pe care se oprise Armata a 2-a Română și pe care se menținea de șase luni, avea direcția generală NV-SE, urmând înălțimile platoului cuprins între râurile Zăbrăuț și Șușița, paralel cu cursurile lor. La aripa dreaptă a armatei române, linia frontului se continua spre NV, pe aceeași direcție, înspre Măgura Cașinului, depărtându-se de Valea Șușiței. La cele două extremități ale frontului Armatei a 2-a, Măgura Cașinului (cota

¹⁶ *Ibidem*, pp. 433 - 434.

¹⁷ *Ibidem*, p. 448.

1167) și dealul Momâia (cota 632), în fața Răcoasei, cu cote înalte, râpoase, dominând terenul din jurul lor până la mari depărtări, erau puncte de sprijin și de observație ale inamicului.

Cele mai importante dintre pozițiile dușmane intermediare erau dealul Încărcătoarea (cota 711) și platoul Mărăștilor, cu o serie de înălțimi în descreștere (cotele 670, 630, 575, 536, 533, 500, 411). Aproape de extremitatea de S-E a platoului, la cota 500, era satul Mărăști, care a dat numele bătăliei.

Tot frontul inamic, între Măgura Cașinului și Momâia, era împărțit în trei sectoare: sectorul Cașin, cu o întindere de 7 km, sectorul Fundul Lărguței, cu o lungime de 7 km și sectorul Șușiței, care ținea de la cota 603 până la Șușița, pe 16 km lungime¹⁸.

Planul bătăliei și repartizarea forțelor române

La data de 4 iulie 1917 ultimele pregătiri ale Armatei a 2-a erau încheiate. Toate unitățile erau la posturile de luptă.

Corpul 4 Armată, aflat sub comanda generalului Gheorghe Văleanu, era compus din Divizia a 8-a Infanterie Botoșani, comandată de generalul Ion Pătrașcu, și Divizia a 6-a Infanterie Focșani, comandată de generalul Nicolae Arghirescu.

Corpul 1 Armată, comandat de generalul Arthur Văitoianu, era compus din Divizia a 3-a Infanterie Târgoviște, comandată de generalul Alexandru Mărgineanu, și Divizia 1-a Infanterie Drobeta – Turnu - Severin, comandată de generalul Dumitru Stratulescu¹⁹.

BĂTĂLIA DE LA MĂRĂȘTI

Bătălia de la Mărăști s-a desfășurat în perioada 11/24 iulie - 19 iulie/1 august 1917, în depresiunea Vrancei și Zăbrăuțului, o zonă cu numeroase înălțimi de peste 1000 m, cu păduri și localități, compartimentată în adâncime de văile râurilor Șușița, Putna și Nereju.

În dimineața zilei de 9/22 iulie 1917 a început pregătirea de artilerie, pozițiile de apărare ale inamicului fiind supuse unui puternic bombardament cu proiectile trase din 228 de tunuri de diferite calibre. Pregătirea de artilerie a durat două zile, tunurile de 75 mm și obuzierele de 105 mm, 120 mm și 150 mm producând mari distrugerii în dispozitivul de luptă inamic. Grupele de cercetare care s-au apropiat de linia de apărare a inamicului au găsit breșe create în rețelele de sârmă ghimpată, pe care le-au lărgit, creând astfel condiții pentru atacul infanteriștilor români.

Atacul general a început în dimineața zilei de 11/24 iulie 1917, când infanteriștii marilor unități din eșalonul întâi al Armatei a 2-a au exploatat avantajele create de loviturile date de artilerie. Imediat după miezul nopții și până la ora 4:00, când a început atacul, infanteriștii s-au apropiat până la distanța de 150 - 200 m de linia din față a pozițiilor de apărare ale Grupului General Gerock. Apoi au pătruns prin breslele de sârmă ghimpată în pozițiile inamicului și au început lupta corp la corp, lupta la baionetă

¹⁸ *Ibidem*, pp. 449 - 453.

¹⁹ Arhivele Militare Naționale Pitești, (în continuare AMN) Fond Armata a II-a, dosar 294, ff. 744 - 745.

specifică infanteriei, executată cu măiestrie și curaj de către bravii dorobanți și vânători de câmp români.

Ostașii din Diviziile 3, 6, 8 și 1 Infanterie au reușit să cucerească pozițiile de luptă de pe Dealul Mănăstioara și înălțimea Momâia, cu cota 625. Apărarea inamică a fost ruptă într-un sector de 10 km. Ostașii români au reușit să ia prizonieri peste 1500 de militari și au capturat o mare cantitate de muniții, inclusiv proiectile încărcate cu gaze asfixiante. Divizia a 6-a Infanterie a suferit pierderi grele: 6 ofițeri și 647 de gradați și soldați, care au fost omorâți sau răniți. Până în seara zilei de 12/25 iulie, infanteriștii români au ocupat Dealul Mioarei, Poiana Încărcătoare, Dealul Fântâna Puturoasă, Câmpurile, Dealul Mare și Vizantea. Corpul de Armată rus a ocupat aliniamentul de luptă Găurile și Vidra.

Întrucât trupele austriece au obligat trupele ruse să se retragă din Galiția și Bucovina, Marele Cartier General al Armatei Române a oprit ofensiva Armatei a 2-a Române la Mărăști și, împreună cu trei corpuri de armată din Armata a IV-a rusă, a constituit o grupare de manevră, în măsură să acționeze spre nord, în Bucovina. Pozițiile de luptă ale trupelor ruse au fost preluate de către Armata 1-a Română, cu Diviziile de Infanterie 5 Buzău, 9 constanța, 10 Tulcea, 13 Ploiești și 14 Iași²⁰.

Apreciind importanța operativă a ieșirii forțelor principale pe aliniamentul stabilit în concepția operației, comandamentul Armatei a 2-a a insistat să se continue ofensiva și în zilele următoare. Ca urmare, în ziua de 13/26 iulie s-a reluat ofensiva pe tot frontul Armatei a 2-a.

Până la 19 iulie/1 august 1917, trupele Armatei a 2-a române au cucerit Dealul Arșița, Piscul Cocoșilă, Răchitașul Mare, Soveja, Dealul Teiuș, aliniamentul Măgura Cașinului, Muntele Secuiul, Sboina Neagră, Tina Neagră, Tina Golașă, Tulnici, Bârsești, Valea Sărei și satul Mărăști, care era foarte bine fortificat și transformat într-o redută inexpugnabilă.

Satul Mărăști era înconjurat cu două rețele de sârmă ghimpată și cu două rânduri de tranșee adânci, consolidate cu grinzi din lemn, din oțel sau din beton armat. Casele din marginea satului erau puse în stare de apărare. Numeroase șanțuri de comunicație străbăteau satul în toate direcțiile, legând lucrările de apărare răspândite prin toate colțurile.

Mărăștiul a fost atacat frontal și prin învăluire, pe la nord, de către Regimentul 22 Dorobanți „Dâmbovița” Târgoviște. După două ore de crâncene lupte, satul Mărăști a fost cucerit, la ora 6:30, de către ostașii dâmbovițeni. În timpul luptelor si-au pierdut viața căpitanul Ioan Coravu și ostașii din subordinea sa, care au mânăuit, împreună, puștile și mitralierele.

La sud de satul Mărăști, dealul Mănăstioara a fost organizat într-un centru de rezistență mult mai puternic decât satul Mărăști. Prin atacuri frontale și concentrice, ostașii din Regimentele 30 Infanterie Muscel și 28 Infanterie Pitești au cucerit acest obiectiv, cu mari pierderi de ambele părți.

Armata a 2-a Română a luat prizonieri, de la Grupul General Gerock, 23 de ofițeri și 2746 soldați și a capturat un bogat material de război: 40 de tunuri, 30 de mortiere de tranșee, 22 de mitraliere și muniția necesară acestora. Și ostașii ruși au luat

²⁰ Idem., Fond M.C.G., Secția Operații, dosar 11/1917, f. 36.

434 de prizonieri. Acest strălucit rezultat a dejucat planurile inamicului, însă nu s-a putut realiza joncțiunea cu trupele române, care trebuiau să treacă la ofensivă în raionul Nămolosa, și nici nu au fost nimicite complet forțele principale ale grupului german²¹.

Bătălia de la Mărăști a reprezentat un episod strălucit al războiului, o probă de capacitate a șefilor în conducerea trupelor, o dovadă de bravură și energie a soldaților români, un exemplu elocvent pentru puțința lor de adaptare și perfecționare, o dovadă a vitalității și energiei nestinse a poporului român.

Totalul pierderilor Armatei a 2-a la Mărăști a fost:

Nr. crt.	Divizia	Militari	Luptători			
			Morți	Râniți	Dispăruți	Total
1	I-a	Ofițeri	6	20	-	26
		Soldați	183	644	54	781
2	a III-a	Ofițeri	20	37	-	57
		Soldați	500	1139	131	1770
3	a IV-a	Ofițeri	6	11	-	17
		Soldați	647	806	15	1468
4	a VIII-a	Ofițeri	5	5	-	10
		Soldați	94	300	134	528

Totalul pierderilor armatei române a fost de 110 ofițeri și 4547 soldați morți, răniți și prizonieri²².

Aprecieri deosebite cu privire la eroismul ostașilor români în bătălia de la Mărăști au avut și istoricii din generația mai tânără. Printre ei, istoricul Florin Constantiniu s-a aplecat cu atenție asupra acestei bătălii: „...*Desfășurată de Armata a 2-a, condusă de generalul Alexandru Averescu, în cooperare cu Armata a IV-a rusă, a luat prin surprindere pe adversar, convins că nici soldații români, nici cei ruși nu mai erau capabili de un efort ofensiv. Deși a trebuit să fie întreruptă din cauza ordinului guvernului lui Kerenski de a suspenda acțiunile ofensive ale armatei ruse pe toate fronturile și a situației create în Bucovina, unde trupele austro-ungare au ocupat Cernăuții, bătălia de la Mărăști, fără să fi avut o mare însemnătate strategică (au fost cucerii 500 km² cu 30 de sate), a însemnat totuși o cotitură, întrucât, cum se arată în istoria oficială a războiului, pentru întâia oară, după 11 luni de zile de la intrarea României în război, ostașii români au văzut că inamicul atacat fuge din fața lor, că el le cedează terenul, că-i iau prizonieri, că-i capturează material (arme, mitraliere, tunuri și alte materiale)*”²³.

În perioada interbelică, localitatea Mărăști a fost reconstruită de către guvernul României, întrucât a fost distrusă de armata română. Generalii Averescu, Mărgineanu, Văleanu, Văitoianu și Stratilescu s-au implicat în această activitate deosebit de importantă de ordin civic.

²¹ Idem., Fond Armata a II-a, dosar 367, ff. 60 - 65.

²² Constantin Kirițescu, *op.cit.*, p. 489.

²³ Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2002, p. 266.

BĂTĂLIA DE LA MĂRĂȘEȘTI

Germanii plănuiesc cucerirea Moldovei

Cele două armate românești nu erau stăpâne pe mișcările lor. Ele erau prinse în marele front rus, întins de la Marea Baltică până la Marea Neagră, ca două simple verigi ale unui lung lanț.

Zguduitura puternică a frontului rus produsă de înfrângerea din Galiția și Bucovina a oprit mersul victorios al ofensivei Armatei a 2-a la Mărăști și a înăbușit în fașă ofensiva Armatei 1-a la Nămoloaș.

Înfrângerea rușilor în Galiția, la 19 iulie, a afectat ofensiva Armatei 2-a Române și a avantajat ofensiva austro-germană care, la 3 august 1917, a ocupat Bucovina, arhiducele Iosef al Austro-Ungariei intrând triumfal în Cernăuți. Linia dușmană cea mai înaintată atingea frontiera rusă și română. Generalul german Erich Ludendorff urmărea ocuparea Moldovei și a Basarabiei și ajungerea la Odessa.

Pentru a preveni ofensiva austro-germană în nordul Moldovei, Comandamentul româno-rus a hotărât să ia de la Armata a IX-a Rusă Corpul 40 Armată, care forma aripa stângă a frontului de la Oituz, înlocuit de Armata a 2-a Română și de la Armata a IV-a Rusă, Corpurile 7 și 30, care formau aripa stângă și centrul de la Clipicești, pe Putna, până la Movileni, pe Siret. Dispozitivul de luptă al acestor corpuri a fost ocupat de Armata 1-a Română, care se găsea pe malul de răsărit al Siretului.

Locul Armatei 1-a Române a fost ocupat de Armata a VI-a Rusă, care și-a prelungit dispozitivul de luptă pe Siretul de Jos și pe Dunăre. Din Armata a IV-a Rusă a rămas pe front numai Corpul al 8-lea, cu trei divizii, intercalat între cele două armate române, de la Clipicești, până la Valea Sării. Din Armata 1-a Română a rămas să țină frontul de luptă, pe malul stâng al Siretului, de la Liești, până la Biliești, numai Divizia a 2-a Cavalerie Iași.

Diviziile a 5-a Infanterie Buzău, a 9-a Infanterie Constanța, a 10-a Tulcea, a 13-a Infanterie Ploiești și a 14-a Infanterie Iași au trecut Siretul, pe patru poduri, între Movileni și Cozmești, pentru a schimba diviziile rusești ale Armatei a IV-a, de la stânga la dreapta.

Diviziile rusești scoase de pe front de la Armata a IX-a și Armata a IV-a, completate cu Divizia 1-a de cavalerie Craiova și o divizie de cavalerie rusă, au constituit armata de manevră care s-a adunat la Roman, pentru operațiunile militare din nordul Moldovei²⁴.

Dubla ofensivă austro - germană

În timp ce Comandamentul ruso - român lua măsurile necesare pentru a face față pericolului ce amenința dinspre nord, comandamentul german pregătea marea sa ofensivă.

Marele Cartier al Armatei Germane a dat ordin mareșalului Anton Ludwig August von Mackensen și generalului Franz Rohr von Denta să execute o dublă ofensivă convergentă.

---

²⁴ Constantin Kirițescu, *op.cit.*, pp. 493 - 495.

Mareșalul Mackensen trebuia să atace la vest de Siret, cu Armata a IX-a Germană, și să împingă apărarea ruso - românilor de la sud la nord, urmând malul drept al Siretului, pe direcția Adj. Această ofensivă a intrat în istorie sub numele de Bătălia de la Mărășești.

Generalul Rohr, comandantul Armatei 1-a austro - ungare din Munții Moldovei, urma să atace cu aripa dreaptă, împreună cu generalul Friderich von Gerock, în regiunea Oituzului, pentru a împinge apoi linia ofensivă a frontului austro - german în Valea Troțului, pe direcția vest-est, spre Adj, unde trebuia să facă joncțiunea cu mareșalul Mackensen²⁵.

Pregătirea bătăliei de la Mărășești

La data de 22 iulie/4 august 1917, mareșalul Mackensen, comandantul Grupului de Armate German, a dat ordinul de începere a operațiunilor militare pentru străpungere pe Putna și Șușița, urmând să arunce înapoi și în lateral inamicul aflat între Siret și munți²⁶.

Grupul de armate Mackensen era constituit, de la vest la est, din trei armate: Armata a IX-a, Grupul Râmnic, și Grupul Dunării.

Atacul trebuia să înceapă cu Armata a IX-a, comandată de generalul von Eben, fost comandant pe frontul din Galiția (fostul comandant Falkenhayn fusese trimis în Asia Mică să organizeze grupul de armate turco-germane Yilderim).

Frontul Armatei a IX-a Germane începea de la Suraia pe Siret, la 10 km mai jos de la vărsarea Putnei în Siret. El urma Siretul până la Biliștei, în fața Movilenilor de Jos, apoi se depărta de Siret, luând direcția nord-est, străbătea lunca Siretului, întâlnea, la Paraipani (Balta Raței), valea Putnei, urma apoi malul ei sudic, tăia șoseaua Focșani - Mărășești, la km 10, la nord de Făurei, apoi calea ferată la sud de gara Putna Seacă, prelungindu-se până la Irești.

În punctul în care valea Putnei face un unghi, îndreptându-se spre sud-vest ca să pătrundă în Vrancea, Armata a IX-a se lega de Armata Gerock. Frontul german se frângea spre sud-vest, spre a desemna linia curbă pe care fusese împins prin victoria de la Mărășești a Armatei a 2-a Române. Pe această întindere, de aproximativ 60 km, frontul german era împărțit în două sectoare.

Sectorul Corpului 1 Armată se întindea de la Suraia până la o linie care ar fi tăiat văile Putnei și Șușiței, cu direcția sud-nord, între localitățile Ivăncești și Satul Nou. Generalul german von Morgen, comandantul Corpului de Rezervă, dispunea în acest sector de Diviziile 89 Prusiană, 12 Bavareză și 216 Saxonă, care alcătuiau corpul propriu-zis, și de Diviziile a 76-a și a 115-a de Rezervă.

Sectorul Corpului XVIII Armată se întindea de la linia Ivăncești – Satul Nou, până la Irești. La sud, Măgura Odobeștilor domina cu cupola ei crenelată întreaga regiune. Comanda acestui corp de armată a fost dată generalului bavarez von Wenninger, adus în ajunul începerii bătăliei, de pe frontul francez. Ca rezervă a Armatei a IX-a erau Divizia a 212-a Germană, la Focșani, Divizia a 13-a Austriacă, concentrată la sud de Plăginești, și de Corpul Alpin Bavarez, adus de pe frontul francez.

²⁵ *Ibidem*, p. 496.

²⁶ *Ibidem*, p. 498.

Armata comandată de generalul von Eben, destinată a forța trecerea spre Adjud, era alcătuită din 12 divizii luptătoare care erau înzestrate cu armament foarte puternic: 1135 mitraliere și o artilerie formată din 865 guri de foc de diferite calibre.

Armata a IX-a se prelungea în direcția est, cu celelalte unități ale grupului de armate Mackensen: grupul Râmnic - von Bahr, Armata de Dunăre - Kosch (constituită din unități militare germane, austro - ungare, bulgare și turcești, care ocupau malul de sud al Siretului până la vărsarea acestuia în Dunăre, între Galați și Brăila) și, spre est, armata bulgară din Dobrogea - general Nerezoff²⁷.

Armata 1-a Română se găsea pe stânga Siretului. De la Liești (flancul drept al Armatei a VI-a Ruse) până la Biliiești se înșirau, pe malul Siretului, trupele Diviziei a 2-a Cavalerie Iași, descălecate, în dreapta cărora, la Movileni, luase poziție de luptă o brigadă din Divizia a 5-a Infanterie Buzău, aceasta înlocuind trupele Diviziei a 80-a Infanterie ruse, care au fost trimise spre nord. Toate celelalte trupe se găseau în satele din spatele frontului (Irești, Barcea, Umbrărești și Matca) și în pădurea Dor asca, așteptând să fie deplasate pe malul drept al Siretului, pentru a înlocui diviziile ruse deplasate spre orașul Roman. Mișcarea trupelor române urma să înceapă în noaptea de 24 iulie/6 august 1917.

BĂTĂLIA DE LA MĂRĂȘEȘTI

Au început-o germanii, împotriva rușilor, și au sfârșit-o, pe același front, împotriva românilor, în perioada 24 iulie/6 august - 6/19 august 1917.

În seara zilei de 23 iulie/5 august 1917, mareșalul Mackensen părăsea Bucureștiul, ca să ia, personal, conducerea bătăliei care urma „*să-i dea Moldova și Basarabia*”. Pe peronul Gării de Nord din București, Mackensen s-a adresat celor care l-au condus la tren, cu optimiste cuvinte: „*La revedere, peste două săptămâni, la Iași*”²⁸.

În seara zilei de 23 iulie/5 august 1917, armata germană a început o puternică pregătire de artilerie, care s-a intensificat în dimineața zilei de 24 iulie/6 august 1917, până la ora 7:30, când cinci divizii și aproape toată artileria Armatei a 9-a Germane și-au concentrat atacul și focul asupra Diviziei a 34-a Infanterie Rusă și a flancului stâng al Diviziei a 13-a Infanterie Ruse.

Și aici, ca și la Mărăști, artileria germană a folosit intens substanțe de luptă toxice, producând pierderi în rândurile luptătorilor și omorând numeroși cai. Din această cauză, artileria rusă nu a mai putut să se miște odată cu replierea unităților de infanterie din adâncime.

Până în seara zilei de 24 iulie 1917, Corpul 1 Armată de Rezervă german străpunsese apărarea Diviziei a 34-a Infanterie rusă, pe o adâncime de 10 km, obligând-o să se retragă până pe linia Străjescu - Bizighești - Turcești.

În această situație, Comandamentul Armatei 1-a Române a intervenit cu Divizia a 9-a Infanterie Constanța, comandată de generalul Scărișoreanu, pe stânga Siretului, între Băltărețu și Movilenii de Sus, interzicând trecerea inamicului la est de râu, iar

²⁷ *Ibidem*, pp. 500 - 501.

²⁸ *Ibidem*, pp. 502 - 503.

Divizia a 5-a Infanterie Buzău, comandată de generalul Aristide Razu, a ocupat poziție de apărare în spatele Diviziei a 34-a Infanterie rusă, pe aliniamentul Moara Albă - Moara Roșie - marginea de sud a satului Doaga, având în eșalonul întâi Regimentele 32 Infanterie „Mircea” Ploiești, 7 Infanterie Prahova, 8 Infanterie Buzău și 3 Vânători (Infanterie) Ploiești. În noaptea de 24 - 25 iulie/6 - 7 august, trupele germane au ajuns în contact cu trupele Diviziei a 5-a Infanterie.

În dimineața de 25 iulie/7 august 1917, în urma unei puternice pregătiri inamice de artilerie pe frontul Diviziei a 5-a Infanterie Buzău și a unităților ruse vecine de la vest, patru divizii de infanterie germane au trecut la atac. Trupele române și ruse au declanșat un violent baraj de artilerie și un foc eficace cu armele automate, reușind, către amiază, să oprească ofensiva trupelor germane și să respingă inamicul pătruns în flancul drept.

La scurt timp inamicul a reluat ofensiva, înaintând cu o divizie de infanterie spre satul Doaga, unde se apăra cu îndârjire Regimentul 3 Vânători (Infanterie) Ploiești. Prin lupte violente și prin contraatacul energetic al vânătorilor de câmp, inamicul a fost respins. Vânătorii ploieșteni au avut pierderi dureroase printre ofițeri și soldați. Căpitanul Florea Dimitriu a murit în urma rănilor unei lovituri de obuz, apoi foștii subordonați l-au urcat pe o targă și, în timp ce îi transportau trupul neînsuflețit, un alt obuz l-a rupt în bucăți. Soldați săi l-au înmormântat chiar pe câmpul de bătaie, în zgomotul infernal al bombardamentului a 300 - 400 de tunuri, care dădeau salutul de onoare²⁹.

În această zi fatidică, 25 iulie 1917, o altă mare unitate germană a atacat prin surprindere pozițiile de luptă ale Regimentului 32 Infanterie „Mircea” Ploiești, aflat în rezervă. Infanteriștii ploieșteni au fost nevoiți să dea atacul la baionetă, în cămăși și fără căști, producând derută în rândurile inamicului, care a fost nevoit să se retragă. Acest atac s-a înscris în legendă. În Jurnalul de Operații al Regimentului 32 Infanterie „Mircea” s-a consemnat: „...maiorul Atanase Ionescu, comandantul Batalionului 3 Infanterie, după ce ia toate măsurile și dă ordinele necesare pentru contraatac, iese din adăpostul lui împreună cu adjutantul sublocotenent Ion B. Popescu, strigă din toate puterile „Înainte!” și pleacă în fruntea batalionului direct la lupta la baionetă. Soldații și ofițerii, îmbărbătați de exemplul comandantului lor, se reped cu tot avântul spre inamicul care, deși superior mult la număr, bate în plină retragere din fața fantomelor albe care înaintau cu hotărâre spre ei, crezând că sunt africani, după cum au declarat ulterior prizonierii nemți”³⁰.

Introducând în luptă noi forțe, infanteria generalului von Morgen a reluat atacul la ora 17:00 și a străpuns dispozitivul Regimentului 32 Infanterie „Mircea”, care a pierdut mulți ostași, în frunte cu comandantul regimentului, locotenentul-colonel ieșean Vasile Stamate, care a încercat să formeze, la Punctul de Comandă, un punct de rezistență, cu un grup de mitraliere, însă a fost lovit mortal de un glonț în abdomen. Regimentul 32 Infanterie „Mircea” a pierdut Batalioanele 2 și 3 Infanterie. O mână de

²⁹ *Ibidem*, p. 511.

³⁰ AMN, Fond 1053, *Jurnalul de Operații al Regimentului 32 Infanterie „Mircea”*, dosar 6, ff. 14 - 15.

ofițeri, între care și căpitanul francez Soubilleau, a adunat resturile acestor batalioane și le-a dus în pădurea Prisaca, pe malul Siretului, constituindu-le ca rezervă³¹.

Ziua de 25 iulie/7 august a fost foarte sângeroasă. Pierderile au fost mari și de o parte și de cealaltă. Divizia a 5-a Infanterie Buzău au pierdut 44 de ofițeri și 1170 de soldați (morți, răniți și dispăruți). Până seara, trupele Diviziei a 5-a Infanterie au fost nevoite să părăsească localitatea Doaga, deplasându-se 2 km spre nord, împreună cu trupele Corpului 7 Armată Rus.

La data de 25 iulie/7 august 1917 rezistența românilor s-a întărit. Comandantul Armatei Germane a constatat că în locul rușilor au apărut pe front românii, care s-au comportat remarcabil, fiind adversari serioși. Prin puternice și dârze contraatacuri, executate cu un strălucit avânt, românii au reparat eșecul din ajun al ostașilor din armata rusă.

Lupte dure au dat ostașii Diviziei a 5-a Infanterie Buzău (Regimentele 7 Infanterie Prahova, 32 Infanterie Ploiești, 3 Vânători Ploiești, 8 Infanterie Buzău, 9 Infanterie Râmnicu Sărat și 19 Artilerie Ploiești) și în zilele de 28, 29 și 30 iulie 1917, suferind mari pierderi în oameni și mijloace de luptă.

În zilele următoare, prahovenii și buzoienii din Divizia a 5-a Infanterie, împreună cu constănțenii din Divizia a 9-a Infanterie, tulcenii din Divizia a 10-a Infanterie și ieșenii din Divizia a 14-a Infanterie și din Divizia a 2-a Cavalerie, au reușit să reziste atacurilor foarte dure și repetate ale trupelor germane.

Un eveniment surpriză pentru ostașii români s-a petrecut în ziua de 31 iulie/13 august 1917, când fostul comandant al Armatei 1-a Române, generalul Constantin Cristescu, a fost schimbat de la comanda acesteia, primind o altă însărcinare, în cadrul Marelui Cartier General al Armatei Române, ca urmare a conflictului care a existat între el și comandantul Armatei a IV-a Ruse, generalul Zaharov, precum și datorită unor ezitări în luarea hotărârilor pentru conducerea trupelor pe frontul de la Mărășești.

La comanda Armatei 1-a Române a fost numit, de către Marele Cartier General al Armatei Române, generalul Eremia Grigorescu, cel care comandase Divizia a 15-a Infanterie în luptele de la Oituz, în toamna anului 1916 și iarna anului 1917, conducând-o la victorie cu deviza „*Pe aici nu se trece!*”.

În dimineața zilei de 31 iulie/13 august 1917, la câteva ore de la numirea în funcția de comandant al Armatei 1-a Române, generalul Ragoza, comandantul trupelor ruso-române pe frontul de la Mărășești, alarmat de înfrângerea suferită de Corpul al VIII-lea din Armata a IV-a Rusă, în luptele de la Panciu și în localitățile din jur, a hotărât să retragă trupele ruse și române cu 6 km în spatele Mărășeștiului, astfel încât noul front ruso-român să se stabilească pe linia Irești - Diocheți - Modruzeni - Pădureni - Ionășești.

Generalul Eremia Grigorescu a primit cu indignare ordinul comandantului rus, care presupunea să retragă armata română în timpul zilei și să părăsească localitatea Mărășești care, după șase zile de luptă eroică, devenise un simbol al vitejiei românești și a apărării pline de jertfe a pământului patriei.

Integrul comandant român a explicat cu argumente ferme greșeala ce ar urma să o facă, cedând teritorii fără luptă, și a solicitat aprobarea să rămână pe poziție.

³¹ Idem, Fond 1053, *Istoricul Regimentului 32 Infanterie „Mircea”*, dosar nr. 3, ff. 217 - 218.

Generalul Constantin Prezan, șeful Marelui Cartier General și generalul Șcerbacev (Șcerbaciiov), comandantul Comandamentului Militar Rus din România, i-au dat dreptate generalului Eremia Grigorescu. Cei doi generali au hotărât să-i ia comanda generalului Zaharov și să i-o încredințeze curajosului general Eremia Grigorescu.

Generalul Eremia Grigorescu a introdus pe linia frontului de la Mărășești Divizia a 13-a Infanterie Ploiești, Divizia a 9-a Infanterie Constanța, Divizia a 10-a Infanterie Tulcea, și Divizia a 14-a Infanterie Iași, alături de efectivele reduse ale celor trei divizii de infanterie din Corpul al VIII-lea Rusesc³².

La dreapta Armatei a IX-a Germane, în sectorul Morgen, s-a reluat atacul împotriva Diviziei a 5-a Infanterie Buzău, care se afla în pădurea Prisaca, numită și capul de pod de la Băltărețul, pe care-l apărau unitățile buzoiene și prahovene, ajutate de Regimentul 54/55 Roman/Neamț (dublurile Regimentelor 14 Infanterie Roman, respectiv 15 Infanterie „Războieni” Piatra Neamț).

În noaptea de 31 iulie/1 august 1917 și în dimineața zilei de 1 august, trupele germane au bombardat pozițiile de apărare ale românilor. Până seara, trupele germane au ocupat pădurea Prisaca, distrugând Divizia a 5-a Infanterie Buzău, căreia i-au luat 3000 de prizonieri, 16 tunuri și 40 de mitraliere. Podul de la Băltărețu a fost apărat de luptătorii Diviziei a 14-a Infanterie Iași care, a doua zi, la ordin, l-au aruncat în aer. Divizia a 14-a Infanterie Iași a fost trimisă spre Panciu, în ajutorul trupelor ruse care intraseră în panică și fugeau din fața inamicului³³.

În perioada 2/15 - 6/19 august 1917, Corpul de Armată comandat de generalul von Morgen, care avea în față numai forțe române, s-a odihnit, în timp ce Corpul de Armată comandat de generalul von Wenninger a atacat cu putere, la Muncelu, Corpul VIII Armată rus, după o intensă pregătire de artilerie și folosirea de gaze asfixiante. Cele două mari unități ruse au fost alungate, ostașii ruși fugind din fața inamicului, fiind oprți cu greu de cavaleriștii cazaci din Regimentul 4 Zamurskaia. Atunci a intrat în acțiune și grupul german vecin Gallwitz, care a atacat trupele rusești din Divizia 103 Infanterie, le-a respins și a ocupat localitățile Șerbești și Voloșcani, în marginea Ireștilor.

Armata a 2-a Română, comandată de generalul Alexandru Averescu, a fost nevoită să părăsească Valea Putnei, stabilindu-se pe linia mai scurtă a pârâului Vizantea, unde a preluat o parte din sarcinile Corpului al VIII-lea Rus. Grupul general Alexiu, constituit cu forțe de la Divizia a 3-a Infanterie Dâmbovița (Regimentul 2 Vânători - Infanterie București, Regimentul 4 Vânători - Infanterie București, Regimentul 30 Infanterie Muscel) și 3 baterii de artilerie, i-a respins pe nemți de pe platou, reocupând Muncelul și Străoanii. Au intervenit cu mult curaj și ostașii din Divizia a 10-a Infanterie Tulcea, comandată de generalul Henry Cihoski cu: Regimentul 10 Vânători (Infanterie) Tulcea, Regimentul 33 Infanterie Tulcea și Regimentul 38 Infanterie Brăila, frontul românesc menținându-se și rezistând atacurilor inamicului³⁴.

A intrat în legendă comportamentul eroic al căpitanului Vasile Șerbănescu, comandant companie mitraliere în Regimentul 38 Infanterie Brăila care a căzut în

³² Constantin Kirîțescu, *op.cit.*, pp. 543 - 544.

³³ *Ibidem*, pp. 549 – 553.

³⁴ *Ibidem*, pp. 554 - 560.

luptele crâncene cu ostașii germani, împreună cu toții subordonații săi. Tot din acest regiment, locotenentul Victor Trebincă a fost rupt în două de un obuz.

Armata germană a fost supusă în acele zile unui sacrificiu de sânge fără precedent în luptele desfășurate pe frontul românesc. Spitalele din Buzău, Râmnicu Sărat și Focșani au devenit neîncăpătoare pentru numărul extrem de mare de ostași germani răniți.

În gara București trenurile sanitare se furișau noaptea, cărând către spitale militare nesfârșite convoaie de răniți germani, austrieci, unguri, bulgari și turci.

Nemulțumit de rezultatele obținute, Mackensen, „spărgătorul de fronturi”, s-a hotărât să execute o acțiune decisivă, în ziua de 6/19 august, care să se desfășoare pe două direcții, una violentă la Mărășești - pădurea Răzoare și alta pe frontul Troțușului, urmând să se facă joncțiunea celor două forțe la Adjud. Acțiunea combinată a armatelor lui Mackensen și Rohr trebuia, în concepția comandamentului inamic, să aducă victoria decisivă, de atâta vreme așteptată³⁵.

Ziua de 6/19 august 1917, considerată hotărâtoare pentru reușita ofensivei germane, s-a transformat din nou într-un mare eșec pentru atacatorii germani, conduși de mareșalul Mackensen.

Mackensen alesese, pentru a aplica lovitura decisivă, porțiunea de front român cuprinsă între Panciu și Mărășești. El a concentrat o puternică grupare de forțe de infanterie și artilerie. Cinci divizii de infanterie au constituit grupul de atac, sub comanda generalului von Morgen. Cele cinci divizii inamice, îndreptate împotriva a trei divizii române, alcătuiau o superioritate zdrobitoare pentru inamic.

Satul obscur Mărășești devenise simbolul mândriei și dorului de neatârnamare al unei țări întregi, iar numele lui, purtat de ecoul tunurilor, obuzierelor și mortierelor, străbătea acum lumea ca imnul eroic al vitejiei armatei românești.

La ora 6:00, un ordin scurt a zburat prin firele telefonice, ca falfăitul unei păsări prevestitoare de moarte. De la Muncelu până la Siret, o mie de guri de foc de artilerie bubuiră, aruncând peste liniile românești o trombă de fier și flăcări asupra Diviziei a 13-a Infanterie Ploiești și a celor vecine (Diviziile a 9-a Constanța, a 10-a Tulcea și a 14-a Iași), precum și asupra rezervelor românești, dispuse în spatele frontului la Modruzeni și Rateșul lui Haret.

Între orele 8⁰⁰ și 9⁰⁰, bombardamentul inamic a ajuns la maximum de intensitate. Era un adevărat tir de distrugere. Comandamentul român a înțeles că inamicul pregătește ceva deosebit.

Bateriile române au început și ele tirul, mai ales că în anumite puncte ale frontului se vedeau șiruri de trăgători inamici strecurându-se prin vii și ogoarele de porumb. La ora 9⁰⁰ obuzele și șrapnelele au început să cadă și la aripa stângă a Diviziei a 9-a Constanța, peste satul Mărășești și fabrica de zahăr.

Sub focul nimicitor al artileriei inamice, tranșeele primei linii de apărare ale românilor au fost răsturnate, rețelele de sârmă ghimpată au fost sfărâmate, apărătorii omorâți sau îngropați. Valuri de infanteriști inamici au pornit la atac spre punctele unde s-au produs spărturi în liniile de apărare. În spatele liniilor ofensive inamice, ofițerii

³⁵ General - locotenent Ion Șuța, *Infanteria Română*, Editura Militară, București, 1982, p. 113.

germani, cu revolverul în mână, împingeau infanteriștii înainte, sub focul nimicitor al artileriei române.

Prima lovitură foarte dură au primit-o aripa dreaptă a Diviziei a 9-a Infanterie Constanța și întregul front al Diviziei a 13-a Infanterie Ploiești. Bătălia s-a întins apoi spre tot frontul Diviziei a 9-a Infanterie Constanța și a Diviziei a 14-a Infanterie Iași, de la Mărășești spre Cozmești, și spre dreapta, peste frontul Diviziei a 10-a Infanterie Tulcea.

Inamicul a încercat să pătrundă prin golul rămas între flancul stâng al Diviziei a 9-a Constanța și flancul drept al Diviziei a 14-a Infanterie Iași, însă a fost respins cu mari pierderi de o parte și de alta. Artileria Diviziei a 14-a Infanterie a ajutat la restabilirea legăturii între cele două divizii.

Atacul dintre Răzoare și Mărășești

Frontul Diviziei a 13-a Infanterie Ploiești era mărginit la stânga de șoseaua națională Focșani –Adjud, unde se lega de Divizia a 9-a Infanterie Constanța, și la dreapta de colțul nord-vestic al păduricii „La Răzoare”, unde se lega cu Divizia a 10-a Infanterie Tulcea.

Lucrările de întărire ale poziției de apărare nu s-au putut termina până la atacul început de inamic. În schimb, artileria sectorului era foarte puternică. Pe lângă cele 13 baterii de artilerie ale diviziei prahovene, pe poziție mai rămăseseră 12 baterii de artilerie ale diviziei ruse, care fusese înlocuită de români. Frontul diviziei prahovene a fost atacat de Divizia a 13-a bavareză, de Divizia a 115-a germană și jumătatea dreaptă a Diviziei a 13-a austriacă.

În fâșia de apărare a Diviziei a 13-a Infanterie Ploiești, trupele germane au pătruns la joncțiunea dintre Regimentele 47/72 Infanterie Ploiești/Mizil și Regimentele 51/52 Infanterie Galați/Bârlad, nimicind aproape în întregime două batalioane din Regimentul 51/52 Infanterie. Între Regimentul 47/72 Infanterie Ploiești/Mizil și Regimentul 51/52 Galați/Bârlad, pe o distanță de 150 de m nu se realizase gard de sârmă ghimpată, dând posibilitatea inamicului să pătrundă în dispozitivul de apărare al Diviziei a 13-a Infanterie Ploiești. În aceste lupte, comandantul Regimentului 47/72 Infanterie Ploiești/Mizil, locotenent-colonel Radu Rosetti (viitorul mare istoric militar), a fost grav rănit³⁶.

Comandantul Diviziei a 13-a Infanterie Ploiești, generalul Ioan Popescu, prin contraatacuri date prin surprindere și manevre iscusite, a făcut eforturi pentru restabilirea frontului pe o poziție în adâncime. Contraatacul dat de Batalionul 1 din Regimentul 51/52 Infanterie Galați/Bârlad a fost respins. Întregul batalion a fost nimicit, împreună cu comandantul lui.

Ostașii Companiei de Mitraliere a Batalionului 1 au fost omorâți de un distrugător foc al artileriei și mitralierelor inamice. Comandantul companiei, căpitanul Grigore Ignat, a dat ordin ofițerilor și gradaților valizi să treacă la mitraliere și să nu se retragă din față inamicului. A doua zi au fost găsiți morți pe poziția de luptă, cu mitralierele în brațe, în tranșeea din fața Cotei 100, situată la nord-vest de Mărășești. Din această companie, brancardierii germani au recuperat pe sublocotenentul Teodor

³⁶ *Ibidem*, p. 113.

Grigoriu, comandant de pluton, originar din Craiova, și pe sergentul Ignat Iliescu, comandant de grupă, originar din Comuna Grumezoaia, jud. Fălciu. Grav răniți, ei au fost transportați la Spitalul Militar German din Focșani. Acesta a fost un exemplu de eroism colectiv și de dragoste pentru glia străbună. De remarcat că sublocotenentul Teodor Grigoriu a fost trimis cu un grup de ofițeri germani răniți, la un spital militar din Germania și apoi în lagărul de prizonieri de la Straslund. După război, sublocotenentul Teodor Grigoriu s-a înapoiat în țară, stabilindu-se cu serviciul la Craiova. El a fost recompensat de guvernul român prin avansări succesive în gradele de locotenent, căpitan, maior, locotenent-colonel, colonel și general de brigadă. Sergentul Ignat Iliescu a fost internat în Spitalul Militar din Focșani. După refacere a fost avansat la gradul de sublocotenent, ulterior locotenent și căpitan, fiind trecut la pensie cu gradul de căpitan.

Căpitanul Grigore Ignat s-a născut în orașul Bârlad. Tatăl lui, Enache Ignat, a participat la Războiul de Independență 1877-1878, cu gradul de sergent, și i-a insuflat fiului dragostea de patrie din copilărie.

În Ordinul de Zi pe Armată, nr. 14, din 16/29 august 1919, se arăta: „*Căpitanul Grigore Ignat a luptat ca un brav și tot așa a murit. Și-a plătit prea scump viața, înconjurat de dragostea și devotamentul subalternilor săi care, făcând cu piepturile lor zid de apărare în juru-i, i-au dat posibilitatea să-și mânuiască mitraliera lui dragă până la cel din urmă cartuș. Acest sfârșit ostășesc îi va cinsti pururi memoria și-l aduc la cunoștința ostașilor țării drept pildă de înălțător avânt patriotic și sublim sacrificiu al vieții*”³⁷. Eroul Grigore Ignat a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a. Bustul căpitanului Grigore Ignat deschide Aleea Eroilor din Parcul Mausoleului Mărășești (partea dreaptă). Numele său a fost dat unei străzi și scoli gimnaziale din orașul natal Bârlad.

Situația pe frontul de luptă de la Mărășești s-a schimbat radical când comandantul Diviziei a 13-a Infanterie, generalul Ion Popescu, a introdus în luptă rezervele de la Rateșul lui Haret și Modruzeni. Contraatacul victorios, sub ploaia de șrapnelele inamice, a fost început de Batalionul 1 din Regimentul 50/64 Infanterie Focșani/Tecuci (dubluri ale Regimentelor 10 Infanterie Focșani și 24 Infanterie Tecuci), comandat de căpitanul în rezervă, inginer Miculescu, Batalionul 2 din Regimentul 48/49 Infanterie Buzău/Râmnicu Sărat (dubluri ale Regimentelor 8 Infanterie Buzău și 9 Infanterie Râmnicu - Sărat), comandat de maiorul Tomescu, și Batalionul 3 din Regimentul 47/72 Infanterie Ploiești/Mizil (dubluri ale Regimentului 7 Infanterie Prahova și 32 Infanterie „Mірcea” Ploiești), comandat de căpitanul în rezervă Drăgănescu, care a intervenit voluntar în luptă.

Artileria română și rusă a executat un puternic baraj cu obuze și șrapnele, acoperind gaura dintre Diviziile a 13-a și a 10-a și producând o puternică panică în rândurile inamicului, care s-a retras, în dezordine, prin pădurea „La Răzoare”.

Lovit puternic și prin surprindere, inamicul a fost pus pe fugă și a părăsit platoul dintre Panciu și viile Elenei Negroponte, fiica moșierului român, de origine greacă, Ulise Negroponte, care deținea mari suprafețe de pământ pe Valea Trotușului și în Vrancea.

³⁷ *Ibidem*, p. 114.

Ultimul și cel mai violent atac al inamicului s-a destrămat în fața infanteriștilor români din Diviziile a 13-a Infanterie Ploiești, a 9-a Infanterie Constanța și a 10-a Infanterie Tulcea, care au făcut un zid de netrecut în fața localității care, de acum înainte, a devenit cunoscută și peste hotarele țării. Pierderile inamicului au fost imense, fapt pentru care ofensiva acestuia a fost definitiv oprită. Ostașii români au dejucaț planul lui Mackensen de a învâli pe la Nord spre Est localitatea Mărășești și a pătrunde spre Siret, în scopul lichidării rezistenței românești³⁸.

Comandantul Diviziei a 13-a Infanterie Ploiești, generalul Ion Popescu, nu a mai avut la dispoziție suficiente rezerve pentru a dezvolta ofensiva Armatei Române. Numai batalioanele comandate de căpitanul Drăgănescu și maiorul Tomescu au continuat urmărirea inamicului care se retrăgea.

În mijlocul soldaților săi, maiorul Mareș, care a preluat comanda Regimentului 47/72 Infanterie Ploiești/Mizil, după scoaterea din luptă a locotenentului-colonel Radu Rosetti, a căzut și el rănit, pentru a șaptea oară în decursul războiului. Linia 1-a a poziției dușmane a fost cucerită și germanii s-au retras precipitat spre Valea Șușitei, lăsând în mâna ostașilor români, prizonieri, mitraliere, muniții și echipament. Vestea înfrângerii trupelor germane a creat mari emoții în garnizoana militară Focșani, determinându-i pe unii comandanți să-și facă bagajele, pentru evacuare. Patru sute de soldați și 10 ofițeri inamici au căzut prizonieri și în sectorul Diviziei a 10-a Infanterie Tulcea.

Bătălia de la Mărășești a fost cea mai importantă acțiune militară desfășurată de Armata Română în Campania Militară din vara anului 1917. Ea a constituit a doua înfrângere suferită de Armata a 9-a Germană pe frontul din România. Înaltul Comandament al Puterilor Centrale nu a reușit să-și atingă obiectivele strategice propuse, ceea ce a echivalat cu un mare eșec al întregii operații ofensive germane. Trupele române și-au îndeplinit misiunea încredințată, zăgăzuind încercarea forțelor inamice de a pătrunde la est de râul Siret și spre Podișul Central Moldovenesc, în vederea întoarcerii dispozitivului defensiv al armatelor române și ruse.

Dintre numeroasele mărturii contemporane, reținem câteva aprecieri străine la adresa celor care, prin voința și energiile lor devotate au pus Siretul ca o barieră de netrecut în fața mașinii de război a Puterilor Centrale și a aliaților acesteia.

Astfel, într-o telegramă semnată de premierul rus, Aleksandr F. Kerenski, se sublinia: „*Guvernul provizoriu se înclină în fața vitejilor care au acoperit de glorie trupele române sub direcția Comandamentului lor Suprem și îl roagă pe acesta să primească ca semn al fraternității noastre de arme Ordinul Sfântul Gheorghe, crucea bravilor*”³⁹.

La rândul său, premierul britanic David Lloyd George în telegrama trimisă lui Ion I.C. Brătianu, șeful guvernului român, își exprima profunda admirație pentru curajul eroic și avântul dovedite de trupele române: „*Reconstituirea armatei române și rezistența ei încăpățânată - rezistență atât de prețioasă pentru cauza comună - pe care această armată o opune dușmanului în acest moment, în condiții de o greutate*

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ Augustin Deac, *Revista de Istorie*, tom 30, nr. 7 din iulie 1977.

excepțională, prezintă un exemplu măreț de tăria pe care libertatea o inspiră unui popor liber”⁴⁰.

În timp ce generalul Ferdinand Foch se alătura președintelui Consiliului de Miniștri Alexandre Ribot, în evidențierea contribuției românești la cauza Antantei, generalul Mathias Henri Berthelot, șeful Misiunii militare franceze în România, declara în acele zile pline de eufuziune: „Soldații români luptă admirabil. Credeți-mă. Sunt la înălțimea celor mai viteji apărători. Ei sunt cei mai buni viteji ai lumii”⁴¹.

Împăratul japonez Yoshihito a trimis bravului comandant al Armatei 1-a Române, generalul Eremia Grigorescu, o sabie purtând inscripționate cuvintele: „Voi sunteți aceia care scrieți istoria țării”⁴².

Într-un articol publicat la data de 12 octombrie 1917 de ziarul britanic „Daily Chronicle” intitulat sugestiv „România Eroică”, cunoscutul scriitor francez Robert de Flers afirma categoric: „Armata reconstituită a României a salvat frontul militar de Est”, sintetizând, astfel, importanța considerabilă a bătăliei câștigate de forțele românești.

Însărcinatul cu afaceri al Elveției în România, Gustave Boissier, raporta în septembrie 1917: „La Mărășești, la nord de Focșani, pe râul Siret luptele au fost foarte violente...Datorită eroismului trupelor române, mai mult sau mai puțin secundate de câteva divizii rusești, ruperea frontului nu s-a produs. Este incontestabil că trupele germane au fost împiedecate să avanseze și apoi au trebuit să se retragă. Este incontestabil că trupele germane au suferit un serios eșec, în ciuda pierderilor foarte mari, proiectul de invadare completă a Moldovei, pentru-că au întâmpinat din partea armatei române, o rezistență la care nu se așteptau. Comportamentul acesteia este mai presus de orice elogiu”⁴³.

Obligând Comandamentul Suprem al Puterilor Centrale, în urma insucceselor de pe frontul român, să renunțe la ofensiva spre sudul Ucrainei și slăbind forța lor combativă angajată pe frontul de Est, România a adus o esențială contribuție la obținerea victoriei finale. Pe bună dreptate se aprecia la vremea respectivă, că înfrângerile suferite de Puterile Centrale pe frontul român în vara anului 1917 au constituit „lovitura cea mai importantă pe care germanii au primit-o în Estul Europei”⁴⁴.

Comandantul Armatei a IX-a germane, generalul von Eben, și-a exprimat renunțarea: „Pentru-că o punere în ordine a unităților și un repaus al trupei se arătară absolut necesare și pentru-că, în urma luptelor grele, efectivul infanteriei scăzuse, o continuare a ofensivei nu mai păru de conciliat și, în consecință, se ordonă ca deocamdată să se păstreze și să se fortifice pozițiunile cucerite”.

Generalul german Morgen, comandantul Corpului I Armată de Rezervă al Armatei Germane, a scris în memoriile sale de război: „Luptele din august au dovedit că românii deveniseră un adversar respectabil. După ce făcuseră o pregătire de șase luni înapoia frontului, sub conducere franceză, ei se băteau mai bine, erau conduși cu

⁴⁰ Constantin Botoran, *Ecoul internațional al izbânzilor din vara anului 1917, pe frontul de Est*, p. 231.

⁴¹ Ziarul „Mișcarea” din Iași, nr. 190 din 24 august 1917, p. 1.

⁴² Ziarul „România”, din 6 septembrie 1917, p. 1.

⁴³ ***1918 la români. *Desăvârșirea unității naționale - starea a poporului român*, vol. 2, *Documente externe 1879 - 1918*, București, 1983, p. 853.

⁴⁴ Ziarul „România”, organ de presă al Armatei Române, nr. 199 din 26 august 1917, p. 1.

mai multă dibăcie și în special artileria și infanteria cooperau mai concordant decât la începutul campaniei.”

Mareșalul Hindenburg, șeful Marelui Cartier General al Armatei Germane, scria în documentele de analiză a Primului Război Mondial: „*O încercare făcută de noi, mai târziu, de a sfărâma Armata Română din Moldova, printr-un atac la Focșani, n-a reușit*”⁴⁵.

Bătălia de la Mărășești a durat 26 de zile, dintre care 15 au fost de luptă și 13 de acalmie relativă. Armata 1-a Română a pierdut 27.410 oameni (16 % din efectivul trupelor române la începutul luptelor, dintre care 5.125 morți, 9.818 dispăruți și 12.467 de răniți). Armata a IV-a rusă a pierdut 25.650 oameni, din care 7.083 de morți, 10.400 răniți și 8.167 dispăruți. Armata a IX-a germană a suferit pierderi de circa 60.000 - 65.000 de oameni, morți, răniți și dispăruți.

„*Bătălia de la Mărășești - arată istoricul Florin Constantiniu - a fost episodul cel mai glorios al Războiului de Întregire și ea se așează alături de cele mai mari izbânzii din istoria militară a românilor. Meritul acestei victorii revine generalilor Constantin Cristescu, schimbat în urma neînțelegerilor cu comandantii ruși, Eremia Grigorescu și alți generali. Rezistența eroică a trupelor și rapida înlocuire a unităților ruse, intrate în panică sau fără voința de luptă, ca urmare a propagandei bolșevice, au făcut ca planul inamicului să se năruie.*”⁴⁶

BĂTĂLIA DE LA OITUZ

Bătălia de la Oituz s-a desfășurat în perioada 26 iulie/8 august - 9/22 august 1917. Ea a fost o izbândă a puterii de rezistență și a spiritului de sacrificiu a soldaților români. Desfășurată în strânsă legătură cu bătălia de la Mărășești, ea a reușit să zădărnicească marele plan strategic al dușmanului, a salvat Moldova de catastrofa invaziei și a ocupației inamice și a adus o nouă consacrare gloriei Oituzului, câștigată cu mult sânge în toamna anului 1916 (prima bătălie de la 11 - 27 octombrie și a doua bătălie de la 10 - 15 noiembrie) și în vara anului 1917⁴⁷.

De două zile bubuia tunul în Lunca Siretului. Sub protecție lui, valul unităților de asalt, pe care mareșalul Mackensen le împingea fără cruțare înaintea, lărga creasta sângerată din Valea Siretului înspre frumoasele coline ale Puncului.

În ziua de 26 iulie/8 august 1917, focul s-a aprins și la stânga, în munți. Văile Slănicului, Oituzului și Cașinului, au început să răsune de bubuiturile tunurilor, iar povârnișurile munților s-au umplut de trupe austro-germane, care doreau să coboare spre Trotuș. Generalul von Rohr a introdus în luptă aripa dreaptă a grupului său de armate, care să se întâlnească cu Mackensen, la Adjud, în spatele armatelor româno-ruse din văile Șușiței și Putnei. Bătălia de la Oituz s-a desfășurat simultan cu cea de la Mărășești

Corpul al XI-lea rus, care constituia aripa dreaptă a armatei a IX-a ruse, a fost înlocuit cu unități militare române din Armata a 2-a Română. Divizia a 7-a Infanterie

⁴⁵ Constantin Kirițescu, *op.cit.*, pp. 586 - 591.

⁴⁶ Florin Constantiniu, *op.cit.*, p. 267.

⁴⁷ Constantin Kirițescu, *op.cit.*, p. 630.

Roman, adusă de la Siret, comandată de generalul Gheorghe Rujinschi, a fost introdusă pe front, de la Dofteana la Măgura Cașinului. Divizia a 6-a Infanterie Focșani, comandată de generalul Nicolae Arghirescu, scoasă de pe frontul Vrancei, după un marș foarte oboseitor, din cauza căldurii și a pantelor care trebuiau mereu urcate și coborâte, a ocupat poziții de luptă între Valea Oituzului și Măgura Cașinului.

Diviziile a 6-a și a 7-a, împreună cu Divizia a 8-a Botoșani, comandată de generalul Iacob Zadic, constituiau Corpul al 4-lea Român, comandat de generalul Nicolae Văleanu, subordonate Armatei a 2-a Române, comandată de generalul Alexandru Averescu⁴⁸.

Ofensiva austro-germană

În dimineața zilei de 26 iulie/8 august, ora 6:00, ofensiva Grupului Gerock din Armata 1-a austro-germană a început un bombardament violent asupra sectorului din dreapta, ocupat de ostașii ruși. La ora 7:00, tunurile de toate calibrele bubuiau pe toată întinderea frontului Corpului al 4-lea român. Focul artileriei grele s-a concentrat în special asupra punctelor Pravila, Ungureanu și în zona șoselei Oituzului. Pierderile ostașilor români au fost foarte mari, datorită faptului că ostașii din armata rusă au executat superficial apărarea, cu un singur șanț de apărare, cu adăposturi slab consolidate, cu garduri de sârmă ghimpată insuficient consolidate, pe care ostașii români n-au avut timp să le îmbunătățească.

Până la 28 iulie/10 august 1917, inamicul a pricinuit mari pierderi în vieți omenești Regimentelor 11 Infanterie „Siret” Galați, 7 Vânători (Infanterie) Galați, 16 Infanterie Suceava/Fălticeni, 27 Infanterie Bacău și 4 Vânători (Infanterie) Iași.

Timp de aproape două săptămâni, ofensiva ostașilor austro-germani s-a desfășurat în fâșia Corpului al 4-lea român, în lungul văii Oituzului. Frontul românesc a fost rupt în sectorul apărât de ostașii suceveni. Cota Ungureanu a fost atacată de inamic din toate părțile, pe fondul unui bombardament care a îngropat sub dărâmurile tranșeelor pe ostașii a două companii din Regimentul 16 Infanterie. Ofițerii supraviețuitori, locotenentul Alexandru Chissilievski și sublocotenentii Constantin Alexandru și Constantin Timu, și-au zburat creierii, pentru a evita prizonieratul german. Efectivele rămase din regiment au fost forțate să părăsească vârful, cu mari pierderi. Ei s-au retras 800 de metri în spate, pe vârful Iordogatu, cota 752, pierzând legătura cu ostașii din Divizia a 6-a Infanterie Focșani.

La sudul văii Oituzului, inamicul a bombardat pozițiile de luptă ale Brigăzii a 12-a Infanterie Galați, din Divizia a 6-a Infanterie Focșani, cu bombe asfixiante și lacrimogene, rupând linia frontului între Regimentele 11 Infanterie și 7 Vânători (Infanterie) din Galați. Cu toată opoziția celor două regimente, inamicul a pătruns pe Valea Leșunțului.

În sectorul din stânga al Brigăzii a 11-a Infanterie Focșani, din Divizia a 6-a Infanterie Focșani, inamicul a dat numeroase atacuri pe dealul Lacului, reușind uneori să câștige teren, pe care apoi ostașii din Regimentul 10 Infanterie „Putna” Focșani l-au

⁴⁸ *Ibidem*, pp. 503 - 508.

recuperat. Bombardamentele, atacurile și contraatacurile s-au desfășurat și asupra pozițiilor apărute de Divizia a 8-a Infanterie Botoșani, în fața Măgurii Cașinului.

Rezultatul zilei 26 iulie/8 august a fost menținerea frontului românesc, la cele două flancuri, însă nu au putut evita împingerea frontului la centru, în lungul văii Oituzului, sub puternica presiune a inamicului, cu artileria și mitralierele.

În seara zilei de 28 iulie/10 august, situația trupelor române era critică. Se așteptau forțe proaspete pentru a stăvili ofensiva inamicului care, pătrunsesse pe Valea Oituzului și Slănicului⁴⁹.

Sosesc ajutoarele

Inamicul urmărea un țel strategic, prin desfășurarea cu înverșunare a celor două bătălii de la Siret și de la Oituz. La Oituz, inamicul austro-german avea forțe superioare celor românești.

În această situație, Marele Cartier General al Armatei Române a ordonat trimiterea la Onești a Brigăzii a 2-a Călărași, rezerva Armatei a 2-a Române, Divizia 1 de Cavalerie Craiova, care fusese așezată la începutul campaniei militare pe stânga Siretului, în vederea ofensivei de la Nămolosa și care, în urma opririi ofensivei, a fost îndrumată spre nordul Moldovei, pentru a lua parte la constituirea armatei de manevră, destinată a ataca pe austro-germanii care înaintau în Bucovina. În noua situație, Divizia 1-a Cavalerie a fost întoarsă din drum și îndreptată spre Oituz, ajungând în zonă la data de 29 iulie/11 august 1917. S-au mai trimis, din rezerva generală, Brigada de Grăniceri, Batalionul Vânătorilor de Munte și câteva unități rusești, care n-au mai sosit niciodată.

Marele Cartier a hotărât retragerea frontului de pe Valea Putnei pe o linie mai în spate, de-a lungul pârâului Vizantea, care putea fi apărată de trupe mai puține. De aici au fost scoase efectivele Regimentului 1 Vânători (Infanterie) Craiova, Regimentului 46 Infanterie București (dublura Regimentului 6 Infanterie „Mihai Viteazul” din București) și alte unități și subunități militare, care au fost trimise la Oituz.

În ziua 29 iulie/11 august 1917, inamicul a avut un mare succes, decimând un mare număr de ostași români. Cartierul Corpului al 4-lea românesc a părăsit localitatea Onești și Cartierul Diviziei a 7-a Infanterie a părăsit localitatea Târgu Ocna⁵⁰.

Atacul Cireșoaie

În dimineața zilei de 30 iulie/12 august 1917, inamicul a slăbit ofensiva, ca urmare a echilibrării forțelor. Puterile dușmanului au început să slăbească, iar ale românilor să crească. Generalul Alexandru Averescu a hotărât să atace pozițiile inamicului de pe Dealul Cireșoaia, cu două batalioane de ostași ruși, cu Regimentul 27 Infanterie Bacău și cu Batalionul de Vânători de Munte. Rușii au rămas pe loc, sub pretext că nu pot urca pantele care erau apărute de inamic, însă ostașii români au angajat lupta cu inamicul, care a fugit în debandadă, fiind surprins de dârzenia și hotărârea cu care atacau vânătorii și infanteriștii români, sprijiniți de puternice lovituri de artilerie. Români au capturat ostași inamici și mitraliere.

⁴⁹ *Ibidem*, pp. 599 - 603.

⁵⁰ *Ibidem*, pp. 604 - 606.

În sectorul central, Coșna, între văile Slănicului și Oituzului, au luptat cu inamicul resturile brigăzii a 14-a Infanterie Roman, din Divizia a 7-a Infanterie Roman, împreună cu Divizia 1-a Cavalerie Craiova, întărită cu două batalioane din Brigada de Grăniceri și două batalioane din Regimentul 22 Infanterie Târgoviște. Cu jertfe mari de ambele părți, vitejii grăniceri români ajung primii pe cota 789, de pe vârful Coșna, la ora 1⁰⁰⁴⁵.

De la ora 15⁰⁰ inamicul a atacat cu mare furie liniile de apărare ale românilor, omorând și rănind 12⁰⁰ de grăniceri, cavaleriști și infanteriști. Camarazii lor au luptat cu multă dârzenie și n-au cedat pozițiile de apărare. Sergentul Constantin Mușat, din Brigada de Grăniceri, fusese rănit grav în noiembrie 1916, la Oituz. Medicul militar al brigăzii 1-a trimis la Spitalul Militar din Iași, unde i-a fost amputat brațul stâng. După vindecarea rănilor, sergentul Constantin Mușat a solicitat să fie retrimis pe front. În iulie 1917 bravul sergent a primit aprobarea să lupte cu un singur braț, în calitate de voluntar grenadier, în Brigada de Grăniceri. El a luptat cu dârzenie și eroism, pierzându-și viața în ziua de 12 august 1917, la Coșna⁵¹. Actul de înălțătoare bravură al sergentului Constantin Mușat n-a fost singular. Sergentul Ioan Grigorescu, din Regimentul 2 Vânători (Infanterie) București, și-a pierdut ochiul stâng și a participat, invalid, la luptele de la Oituz.

Soldatul Ioan Cristea, din Regimentul 9 Vânători (Infanterie) Constanța, a participat la război cu brațul drept amputat. Soldatul Dumitru Danciu, din Regimentul 18 Infanterie Gorj, a participat la război cu brațul drept amputat. Acești eroi au îndeplinit misiuni de recunoaștere a pozițiilor de luptă inamice și de aruncători de grenade⁵².

Contraofensiva română

În ziua de 1/13 august 1917, în intervalul orar 5⁰⁰ - 8⁰⁰, artileria română a lovit puternic inamicul. După ora 7⁰⁰, infanteria română a pornit contraatacul. La aripa dreaptă, în sectorul Cireșoia, trupele Brigăzii a 13-a Infanterie Focșani, împreună cu vânătorii din Batalionul de Vânători de Munte au reluat înaintarea. Vânătorii de munte au izbit trupele austro - germane, demoralizate de înfrângerea din ajun, le-au urmărit prin pădurea deasă de la vest de vârful Cireșoia, le-au împins spre marginea prăpastiei care coboară spre valea Slănicului și le-au distrus, luând un mare număr de prizonieri de război și mitraliere. Cu aceasta, masivul Măgurei a intrat în mâinile românilor, împreună cu toată creasta cotei 772.

În sectorul central Coșna, între văile Slănicului și Oituzului, au luptat resturile Brigăzii a 14-a Infanterie Bacău din Divizia a 7-a Infanterie, împreună cu Divizia 1-a Cavalerie, întărită cu două batalioane din Brigada de Grăniceri și două batalioane din Regimentul 22 Infanterie Târgoviște. Ele au atacat, în coloane convergente, dealul Coșna și cotele 789 și 702.

Spre seară, toate înălțimile dominante dintre Târgu Ocna și Grozești au intrat în aria de luptă a românilor. În seara zilei de 1/13 august, comandantul austro-german a concluzionat că ofensiva lor a fost paralizată. Bătălia de la Oituz a fost oprită, după șase zile de lupte sângeroase. Bilanțul a fost slab. Armata lui Rohr nu era pe drumul orașului

⁵¹ *Ibidem.*, pp. 609 - 614.

⁵² General - locotenent Ion Șuța, *op. cit.*, p. 120.

Adj. Generalul von Eben era neputincios în fața Mărășeștiului. Generalul Benigni s-a oprit, sfârșit de puteri, în fața localității Târgu Ocna.

Rezistența vitejească a românilor a împiedecat înaintarea inamicului, a făcut zid înaintea Trotușului și, după câteva zile foarte grele, a învins primejdia și a oprit pe loc inamicul.

O întrerupere a pauzei de lupte a avut loc la data de 3/16 august, când inamicul, după un puternic bombardament de artilerie, a dat un violent atac pe dealul Sticlăriei, la punctul de legătură dintre Regimentul 12 Infanterie „Cantemir” Bârlad și un batalion din Regimentul 31 Infanterie Calafat. Batalionul din Calafat a fost respins de pe poziție și frontul a fost străpuns în acest punct, cu implicații asupra flancurilor românilor. Inamicul a pus stăpânire pe cota 633, de pe dealul Sticlăriei. A doua zi, românii au recucerit pozițiile, luând și 61 de prizonieri⁵³.

Marele atac de la 19 august

În ziua 6/19 august 1917, în timp ce generalul von Morgen dădea atacul decisiv în pădurea „La Răzoare” și la Mărășești, pe frontul Oituzului inamicul a reînceput furibundul bombardament cu artileria, care fusese întrerupt cinci zile.

La flancul drept al Diviziei a 7-a Infanterie Roman se aflau trupe ruse, care au fost puternic atacate de inamic, la ora 11²⁵, în valea Păcuriței. Atacul s-a extins și asupra flancului drept românesc. Puternic presat, Regimentul 27 Infanterie Bacău s-a retras. Regimentul 15 Infanterie Piatra Neamț s-a menținut pe poziție, cu mari eforturi. Chemați în ajutor, deși abia fuseseră trecuți la odihnă, vânătorii de munte au făcut minuni. Cu prețul pierderii unui mare număr de luptători, inamicul a fost ținut în tranșee sau forțat să se retragă. Artileria română s-a întrecut cu artileria inamică, susținând atacurile vânătorilor de munte și ale infanteriștilor. Până seara, platoul Cireșoia a fost împărțit între trupele române și cele inamice.

La centru, în sectorul Coșna, Divizia 1-a Cavalerie a fost atacată, la prânz, fără pregătire de artilerie. Regimentul 1 Roșiori Craiova, acționând pe jos, a fost distrus. Ostașii valizi sau răniți au căzut prizonieri de război. Artileria română a ripostat în Poiana lui Boboc, distrugând un regiment de cavalerie din Divizia a 7-a Cavalerie austriacă. Lovitura plănuită de inamic pe frontul de la Oituz a eșuat, la fel ca și lovitura de pe frontul de la Mărășești⁵⁴.

Bătălia de la Coșna

La data de 7/20 august 1917, acțiunea de luptă începută în ajun a continuat, pe toată linia frontului. La cele două flancuri, în sectoarele Diviziilor a 7-a și a 6-a, toată ziua s-au desfășurat lupte de artilerie și infanterie, fără ca pozițiile de luptă ale celor doi adversari să sufere modificări importante. Românii și-au păstrat linia de apărare pe dealul Sticlăriei.

Pentru recucerirea Coșnei, comandamentul român a adus, alături de Divizia 1-a Cavalerie, Regimentul 17 Infanterie Mehedinți și două batalioane ale Regimentului

⁵³ Constantin Kirițescu, *op.cit.*, pp. 615 - 618.

⁵⁴ *Ibidem*, pp. 623 - 624.

1 Grăniceri, cu o puternică artilerie, formată din 34 guri de foc de artilerie de diferite calibre, sub comanda generalului Obogeanu, comandantul Brigăzii 1-a Cavalerie.

În dimineața zilei de 7/20 august 1917, detașamentul de atac se afla la Pârgărești. De aici a început atacul pe trei coloane. Coloana 1-a a atacat Coșna, prin învăluire. Coloana din centru a atacat Poiana lui Boboc, spre sudul cotei 789. Coloana din stânga s-a deplasat pe drumul Tăieturii, pentru a ataca cota 703. Artileria a început bombardamentul la ora 5:30, iar coloanele de infanterie au început înaintarea la ora 7:00.

Până seara, beligeranții au făcut eforturi pentru a-și apropia victoria. Românii au pierdut 9 ofițeri și 508 soldați, morți și răniți. Inamicul a dat și noaptea atacuri asupra pozițiilor românești, însă nu a reușit să-și realizeze scopurile propuse.

Detașamentul comandat de generalul Mihail Obogeanu a primit în cursul nopții întăriri: un batalion din Regimentul 1 Vânători (Infanterie) Craiova și Batalionul de Vânători de Munte Târgu Neamț. La prânz, vânătorii de munte au intrat în luptă în sprijinul Regimentului 17 Infanterie Mehedinți. Ostașii mehedințeni au reușit să reocupe cota 730. Batalionul de Vânători de Munte a restabilit legătura cu Divizia a 7-a Infanterie Roman, întărindu-se poziția de apărare a ostașilor români, cu prețul pierderii a 9 ofițeri și 400 de soldați, morți, răniți și dispăruți.

Inamicul a atacat furibund pozițiile Diviziei a 7-a Infanterie și Diviziei 1-a Cavalerie, în ziua de 9/22 august 1917, însă fără rezultate pozitive.

Ultima încercare a inamicului de a-i îngenunchea pe români a fost sortită eșecului. Furioși, austro - ungarii și germanii au bombardat orașul Târgu Ocna.

Luptele de la Coșna, ca un ultim ecou al mării bătălii de la Oituz, s-au încheiat la lumina sinistră a incendiilor orașului pustiit. Cu această acțiune s-a stins definitiv și nădejdea străpungerii frontului românesc din munții Oituzului și a cuceririi văii Troțușului.

Planul strategic al lui Ludendorff s-a prăbușit în cel mai cumplit eșec. Cleștele celor două armate austro-germane, care trebuiau să opereze de-a lungul Troțușului și de-a lungul Siretului se sfărâmasă.

Pierderile totale ale românilor în Bătălia de la Oituz s-au cifrat la 12.350 de militari, între care 1.800 de morți, 4.850 de răniți și 1.570 de dispăruți⁵⁵.

II. PARTICIPAREA PRAHOVENILOR LA ÎNFĂPTUIREA MARI UNIRI

Pentru a participa la Războiul de Întregire Statală și Eliberare Națională, numeroși prahoveni au fost concentrați și mobilizați în unitățile militare care au participat la bătăliile de la Mărăști, Mărășești și Oituz, eroii căzuți în lupte fiind cinstiți prin înscrierea numelor lor pe monumentele eroilor ridicate în orașele și comunele prahovene de unde proveneau aceștia.

Toate unitățile militare din județul Prahova au participat la luptele din vara anului 1917, la Mărășești, având următoarea subordonare:

- Divizia a 5-a Infanterie Buzău, comandată de generalul Petre Frunză, formată din Brigada a 9-a Infanterie Ploiești, comandată de colonelul Lascăr Caracaș (având în componență Regimentele 7 Infanterie Prahova

⁵⁵ *Ibidem*, pp. 625 - 630.

și 32 Infanterie „Mircea” Ploiești), Brigada a 10-a Infanterie Buzău (având în componență Regimentele 8 Infanterie Buzău și 9 Infanterie Râmnicu Sărat), Brigada a 5-a Artilerie Ploiești (cu Regimentele 7 Artilerie Buzău și Regimentul 19 Obuziere Ploiești), Regimentul 3 Vânători (Infanterie), două escadroane de cavalerie din Regimentul 6 Călărași Ploiești și Batalionul 5 Pionieri din Ploiești;

- Divizia a 13-a Infanterie Ploiești, comandată de generalul Ioan I. Popescu, formată din Brigada a 26-a Infanterie (cu Regimentele 48 Infanterie Buzău și Regimentul 49 Infanterie Râmnicu Sărat), Brigada a 25-a Infanterie Ploiești (cu Regimentele 47 Infanterie Ploiești și 72 Infanterie Mizil), Brigada a 13-a Artilerie Ploiești (cu Regimentul 23 Artilerie Buzău, înființat la data de 1 aprilie 1914 la Ploiești și mutat în toamna anului 1916 la Buzău, și Regimentul 28/3 Obuziere Buzău), două escadroane de cavalerie din Regimentul 6 Călărași Ploiești și Batalionul 13 Pionieri Ploiești.

Luptele de la Mărășești s-au desfășurat în două etape: în perioada 24 iulie/6 august - 6/19 august 1917, în sectorul din estul liniei ferate Focșani - Siret și în perioada 6/19 august - 2/15 septembrie 1917, în sectorul de la sud de localitatea Mărășești - la vest, spre Panciu - pădurea Răzoare - Cota 100 (în partea de NV a pădurii Răzoare).

Încă din primele ore ale dimineții de 24 iulie/6 august 1917, generalul Constantin Cristescu, comandantul Armatei 1 Române, și generalul Eremia Grigorescu, comandantul Corpului 6 Armată Român, au ordonat introducerea în operațiunea militară de la Mărășești a Diviziei a 5-a Infanterie Buzău (formată din prahoveni și buzoieni), în ajutorul Diviziei a 34-a Infanterie Ruse, care trebuia să acționeze pe aliniamentul Moara Albă - Moara Roșie - Străjescu - Siret.

Abia sosite în zonă, Regimentele 3 Vânători (Infanterie) Ploiești și 7 Infanterie Prahova au intrat imediat în luptă și au oprit înaintarea trupelor germane, în sectorul Moara Albă - Moara Roșie. În timpul nopții, curajoșii ostași din Regimentul 32 Infanterie „Mircea” Ploiești au efectuat mai multe contraatacuri, în raionul Moara Albă - Străjescu, ajutați de infanteriștii din Regimentul 7 Infanterie Prahova, Regimentul 3 Vânători (Infanterie) Ploiești, artileriștii Regimentului 19 Artilerie Ploiești și de cavaleriștii Regimentului 6 Călărași Ploiești.

În ziua de 25 iulie/7 august 1917, sub puternicul bombardament de artilerie, a atacului cu gaze toxice, sub razele dogoritoare ale soarelui, prahovenii au pornit la contraatac, în cămăși, fără vesteoane și căști, cu baionetele atașate la puștile din dotare.

Jurnalul de Operații al Regimentului 32 Infanterie „Mircea” din această zi a consemnat: „...maiorul Atanase Ionescu, comandantul Batalionului 3, după ce ia toate măsurile și dă ordinele necesare pentru contraatac, iese din adăpostul lui împreună cu adjutantul sublocotenent Popescu B. Ion, strigă din toate puterile „Înainte!” și pleacă, în fruntea batalionului, direct la luptă la baionetă. Ofițerii și soldații îmbărbătați de exemplul comandantului lor se reped cu tot avântul spre inamicul care, deși superior mult la număr, bate în plină retragere din fața fantomelor albe care înaintau cu

*hotărâre spre ei, crezând că sunt africani, după cum au declarat ulterior prizonierii nemți*⁵⁶.

Cooperând bine cu ostașii Diviziei a 9-a Infanterie Constanța, Diviziei a 10-a Infanterie Tulcea și Diviziei a 14- Infanterie Iași, prahovenii și buzoienii din Divizia a 5-a Infanterie Buzău s-au remarcat, și în zilele următoare, în luptele de apărare de la Mărășești.

În luptele desfășurate în ziua de 25 iulie/7 august, ora 17:00, bravul comandant al Regimentului 32 Infanterie „Mircea”, colonelul ieșean Vasile Stamate, a căzut la datorie, în zona Punctului de Comandă, unde formase un punct de rezistență. La comandă a urmat căpitanul Ștefan Curculescu și, din ziua de 27 iulie, maiorul Constantin Malamuceanu, fost comandant al Batalionului 1 din Regimentul 7 Infanterie Prahova, sub comanda căruia s-au desfășurat lupte grele în zilele de 28-29 iulie / 10-11 august 1917.

În ziua de 31 iulie/12 august 1917, comandantul Regimentului 32 Infanterie „Mircea”, maiorul Constantin Malamuceanu, a căzut prizonier la nemți. Maiorul Constantin Malamuceanu s-a înapoiat din prizonierat în anul 1919, fiind apreciat ca nevinovat și repus în drepturi.

Până la data de 6/19 august, Divizia a 5-a Infanterie Buzău, a făcut sacrificiul suprem în lupte, fiind retrasă, pentru refacere, la 2 km în spatele frontului. Efectivele diviziei s-au diminuat la un sfert din ofițeri, subofițeri, gradați și soldați.

La data de 6/19 august 1917 s-a desfășurat la Mărășești, în pădurea „La Răzoare” și la Cota 100, una dintre cele mai crâncene lupte de pe frontul de la Mărășești. Feldmareșalul Mackensen, comandantul Armatei a 9-a Germane, supranumit „spărgătorul de fronturi”, exasperat de rezistența Armatei a 1-a Române și a Armatei a 4-a Ruse, își propunea scoaterea lor din luptă și realizarea joncțiunii cu Armata 1-a austro-ungară, în zona Adjud. În aceste lupte s-au remarcat, în mod deosebit, prin vitejie și înalt spirit de sacrificiu, ostașii Diviziilor a 13-a Infanterie Prahova, a 9-a Infanterie Constanța, a 10-a Infanterie Tulcea (din anul 1923 la Brăila) și a 14-a Infanterie Iași.

Trupele germane au pătruns în fâșia Diviziei a 13-a Infanterie Ploiești, prin joncțiunea dintre Regimentele 47/72 Infanterie Ploiești/Mizil și 51/52 Infanterie Galați /Bârlad, nimicind aproape în întregime două batalioane din Regimentul 51/52 Infanterie Galați/Bârlad. Practic, între cele două regimente, pe o porțiune de 150 m nu exista gard de sârmă ghimpată. Prin această porțiune au pătruns ostașii de elită din armata germană. Puternicul bombardament al armatei germane a incendiat pădurea „La Răzoare”, producând panică în rândul ostașilor români.

Comandantul Regimentului 47/72 Infanterie Ploiești/Mizil, locotenent - colonelul Radu Rosetti (viitorul mare istoric), a fost grav rănit și internat în spital. Comanda resturilor Regimentului 47/72 Infanterie a luat-o maiorul Petre Mareș. Contraatacul Batalionului 1/51 Infanterie Galați a fost respins, acesta fiind nimic, în frunte cu comandantul lui. Ostașii Companiei de Mitraliere din Batalionului 1, în frunte cu căpitanul Grigore Ignat, născut în Bârlad, au fost găsiți a doua zi, morți pe poziția de

⁵⁶ A. M.N., fond 1053, Jurnalul de operații al Regimentului „Mircea” nr. 32, dosar 6, ff. 149 – 151; două batalioane din Regimentul 51/52 Infanterie Galați/Bârlad. Practic, între cele două regimente, pe o porțiune de 150 m nu exista gard de sârmă ghimpată. Prin această porțiune au pătruns ostașii de elită.

luptă. Au scăpat cu viață, cu răni foarte grave, sublocotenentul Teodor Grigoriu, născut în Craiova, și sergentul Ignat Iliescu, din Comuna Grumăzești/jud. Fălciu, care a fost avansat ulterior la gradul de sublocotenent, servind sub arme până la pensionare cu gradul de maior.

Contraatacul dat de Batalionul 1 din Regimentul 50/64 Infanterie Focșani/Tecuci, comandat de căpitanul inginer, în rezervă, Miclescu, Batalionul 2 din Regimentul 48/49 Infanterie Buzău/Râmnicu Sărat, comandat de maiorul Tomescu, și Batalionul 3 din Regimentul 47/72 Infanterie Prahova, comandat de căpitanul inginer, în rezervă, Drăgănescu care, a acționat din proprie inițiativă, a fost încununat de succes, restabilind apărarea pe platoul Viile Negroponte - Panciu - Pădurea Răzoare.

În Ordinul de Zi, numărul 90, din 8/21 august 1917, comandantul Armatei 1-a, generalul Eremia Grigorescu, adresându-se ostașilor, arăta: „...*La Panciu, Mărășești și Cosmești s-a dezlănțuit cea mai măreață și groaznică bătălie ce a purtat vreodată Țara Românească. În luptele crâncene și vijelioase, inamicul întreit în număr, în pofta lui nesățioasă de a cuceri și restul din bogatul trup al scumpei noastre României, nepustiindu-se furios, s-a izbit 12 zile și 12 nopți de vitejia noastră, ca de o stâncă neclintită. La Șușița și Siret ați năruit sforțările groaznice ale sălbaticului dușman, dovedind lumii odată mai mult că „Nici pe aici nu se trece!”*. Aici a cunoscut feldmareșalul Mackensen ce este înfrângerea. „*Mărășeștii fu mormântul iluziilor germane*”⁵⁷.

Ultima zi a bătăliei, dusă la data de 22 august/4 septembrie, în sectorul Dealul Secuiului, de lângă Muncel, a înregistrat căderea la datorie a primei femei ofițer din Armata României, sublocotenentul de infanterie Ecaterina Teodoroiu.

Drapelele de luptă ale unităților militare prahovene - Regimentul 3 Vânători (Infanterie) Ploiești, Regimentul 32 Infanterie „Mircea” Ploiești, Regimentul 47 Infanterie Ploiești și Regimentul 7 Infanterie Prahova - au fost decorate cu Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a, pentru vitejia cu care au luptat efectivele acestora împotriva militarilor germani, în perioada 24 iulie - 22 august 1917, la Mărășești.

De asemenea, au fost decorați cu Ordinul Militar „Mihai Viteazul”, clasa a III-a, și următorii ofițeri care au luptat în cadrul unor unități militare prahovene: sublocotenent Mihai R. Arion (Regimentul 6 Călărași Ploiești), căpitan Ștefan Curculescu (Regimentul 32 Infanterie „Mircea” Ploiești), locotenent (rz.) Gavril Danielescu (Regimentul 7 Infanterie Prahova), maior Alexandru Ignătescu (Regimentul 3 Vânători Infanterie) Ploiești, maior Petre Mareș (Regimentul 47 Infanterie Ploiești / 72 Infanterie Mizil), sublocotenent (rz.) Gheorghe Manoilescu (Regimentul 32 „Mircea” Ploiești), maior Constantin Malamuceanu (Regimentul 32 Infanterie „Mircea” Ploiești), maior Emil Pălângeanu (Regimentul 3 Vânători Infanterie) Ploiești, sublocotenent (rz.) Ioan Popa (Regimentul 47 Infanterie Ploiești/72 Infanterie Mizil), general de brigadă Ioan I. Popescu, comandantul Diviziei a 13-a Infanterie Ploiești, locotenent-colonelul Radu Rosetti, comandantul Regimentului 47 Infanterie Ploiești / 72 Infanterie Mizil, căpitan Ion Sipiceanu (Regimentul 3 Vânători Infanterie) Ploiești.

⁵⁷ Idem, fond Armata 1, dosar 163, f. 235.

III. PARTICIPAREA UNITĂȚILOR MILITARE PRAHOVENE LA APĂRAREA MARI UNIRI

Marile unități și unitățile militare prahovene au luptat în teritoriul dintre Prut și Nistru pentru apărarea unirii Basarabiei cu România, care s-a înlăptuit la 27 martie/9 aprilie 1918, Basarabia fiind prima provincie românească care s-a unit cu patria mamă. Militarii prahoveni au intervenit, la cererea Sfatului Țării și a guvernului Basarabiei, pentru a asigura liniștea populației, ordinea publică locală, paza depozitelor militare românești și alungarea trupelor rebele rusești și ucrainene peste Nistru, trupe care mențineau anarhia și teroarea, dezlănțuite de comitele revoluționare și de soldații bolșevici dezertori.

În aceste împrejurări, Divizia a 13-a Infanterie Ploiești a primit de la Marele Cartier General, la 24 ianuarie 1918, însărcinarea pentru a trece Prutul și a asigura ordinea în sudul Basarabiei.

Cu trupe din Divizia a 13-a Infanterie s-au format două detașamente: Detașamentul „Prut” (constituit dintr-un batalion din Regimentul 48 Infanterie Buzău, cu artilerie din Regimentul 23 Artilerie Buzău, înființat la Ploiești în 1914 și transferat la Buzău și escadroane de cavalerie din Regimentul 6 Călărași Ploiești) și Detașamentul „Bolgrad” (constituit din Regimentul 47 Infanterie Ploiești, cu artilerie din Regimentul 23 Artilerie Buzău și escadroane de călărași din Regimentul 6 Călărași Ploiești).

Detașamentul „Prut” a trecut Prutul, în ziua de 24 ianuarie, pe la Vadul lui Isac, coborând pe malul de răsărit al râului și a ocupat satele și orașelul Reni. Detașamentul „Bolgrad” a trecut Prutul pe la Oancea și a intrat în orașul Kahul, la 24 ianuarie, îndreptându-se apoi spre Bol grad. Ambele detașamente au capturat armamentul și munițiile găsite la bolșevici, iar ostașii bolșevici ruși au fost puși pe fugă. La Vălcănești au fost capturate două baterii obuziere de 120 mm și o coloană de 23 de chesoane cu muniții, care încerca să fugă spre Bolgrad. Orașul Bolgrad a fost ocupat în ziua de 25 ianuarie 1918.

Timp de o săptămână prahovenii s-au ocupat cu pacificarea regiunii. Ocupându-se militărește satele și capturându-se armele și munițiile, ascunse prin sate în mari cantități, regiunea s-a liniștit, fără a fi nevoie de măsuri mai aspre⁵⁸.

Deși distanța dintre Bolgrad și Cetatea Albă este de 140 km, Divizia a 13-a Infanterie - care primise în subordine Brigada 4 Roșiori Tecuci, Regimentul 7 Vânători (Infanterie) Galați și o flotă de marină militară - a ocupat orașul Cetatea Albă, în ziua de 8 martie 1918. În ziua de 14 martie, comandantul diviziei a trecut în revistă trupele în centrul orașului⁵⁹.

La data de 26 februarie / 9 martie 1918, Divizia a 5-a Infanterie Buzău – care avea în subordine Regimentele de Infanterie 7 Prahova, 32 „Mircea” Ploiești, 8 Buzău, 9 Râmnicu Sărat, Regimentul 19 Artilerie Ploiești și escadroane de călărași din Regimentul 6 Călărași Ploiești - a trecut Prutul, pentru a alunga denikiniștii și bolșevicii din teritoriul dintre Prut și Nistru.

⁵⁸ Constantin Kirițescu, *op.cit.*, pp. 94 - 95.

⁵⁹ *Ibidem*, pp. 197 - 108.

Ostașii diviziei au executat misiuni în zona cuprinsă între Tiraspol și Marea Neagră (Tighina, Olănești, Vâlcănești, Ismail, Reni, Chilia), având contacte și cu Armata Aliată comandată de generalul francez Anselme (trei divizii de infanterie franceze, două divizii de infanterie grecești și Divizia a 16-a Infanterie Colonială)⁶⁰.

Tot în anul 1918, Regimentul 7 Infanterie Prahova și Regimentul 3 Vânători (Infanterie) Ploiești au îndeplinit misiuni de luptă și în Transilvania.

Regimentul 3 Vânători (Infanterie) Ploiești a participat, în perioada 22 ianuarie - 1 iunie 1918, la asigurarea ordinii interioare și la dezarmarea bolșevicilor în Basarabia, precum și la alungarea peste Nistru a trupelor rusești și ucrainiene (Tighina, Tiraspol, Kalpani, Chițcani, Krokamaz, Tudorova, Palanca).

La data de 1 noiembrie 1918 Regimentul 3 Vânători a fost luat în subordinea Diviziei a 2-a Vânători (Infanterie) și a participat la asigurarea ordinii în Transilvania și la luptele desfășurate în Campania Militară din Ungaria, în anul 1919. După această campanie, unitatea a fost retrasă la Huedin și Cluj, iar din 1923 la Bolgrad, fiind desființată în anul 1940⁶¹.

---

⁶⁰ *Ibidem*, pp. 449 - 450.

⁶¹ *Ibidem*, pp. 488 - 489.